

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, október 16.

A hadi-adók
tárgyalása.

Az adók mélyen belevágnak az adózó polgárok elevenjébe. Mindenkinél jól felfogott érdeke tehát, hogy tisztában legyen az adókkal, tájékozva legyen arról, hogy mit kell beszereznie a tárgyalásra, mi az amit figyelembe vehet a bizottság az utasítások alapján, mert az eddigi tapasztalatok azt mutatták, hogy még a leggyakorlottabb kereskedők, de a legintelligensebb ugynevezett lajeinerek sem voltak teljesen tisztában avval, hogy miről van szó és milyen adatokat kell magukkal vinniök, amiből aztán az a reájuk nézve kellemetlen következmény állott be, hogy vagy nem tudták érdekeiket kellően megvédeni, vagy halasztást kellett igénybe venniök, ami ugy a bizottságra, mint az illetőkre nézve csak hátrányos volt.

Először is fontos, hogy *mindenki beadta legyen a vallomását*, mert ha ezt elmulasztotta, akkor pótdíjat fizet és ráadásul az a kellemetlenség is éri, hogy nem lévén a bizottság a valódi adatok felől tájékozva, vagy csak a kincstári előadó javaslatát veszi alapul, vagy a bizottság tagjainak információit fogadja el. Az adótárgyaláson ugyanis az előadó előterjeszti az általa beszerezett adatok s ezek alapján elkészített javaslatát s ezzel szemben az adózónak érdeke, hogy esetleges ellenadataival győzze meg a bizottságot arról, hogy az előadó javaslata túlzott, ha ugyan az. Természetesen, ha az előadó javaslat megfelel az adózó adatainak, ugy ez a védekezés fölösleges.

Azok tehát, akiknek *földbirtokuk van*, a föld jövedelmét, ha bérbé van adva, a bér összegét igazolják szerződéssel községi bizonyítvánnyal vagy más megfelelő módon. A házak jövedelme szintén így igazolandó, mert a kincstár a hiteles házbérvallomást veszi alapul, tehát, ha az adózó ezeket megcáfolni akarja, ugy adataival elő kell készülnie.

Legnehezebb a *személyes keresetek* kimutatása, amennyiben a kereskedőnél, iparosnál, ügyvédnél, orvosnál, vagy más ily szabad foglalkozásu egyénnél igazoló adatok hiányában az előadó csak hozzávetőlegesen állíthat be egy összeget s ezt kell az adózónak, ha nem fogadja el, megdöntenie. Erre kell adatokkal ellátnia magát, tehát vagy könyveit hozza fel, vagy hiteles könyvkivonatot szerez, vagy más módon igazolja forgalmát, de mindenesetre igazoló adatokat kell beszereznie, ha azt akarja, hogy a bizottság előterjesztését igazán figyelembe vegye. Mert a valóságban ugy áll a dolog, hogy pld. egy nagy forgalmu kereskedő jövedelmét a kincstári előadó beírja 100.000 koronára, s indokolja ezt azzal, hogy olyan cikkek vannak az illető üzletében, melyek a háborus viszonyok következtében nagyon emelkedtek s melyek ára az üzletről feltehető forgalom mellett ilyen és ilyen nagy hasznot hozott. Evvel szemben nem elég, ha az adózó azt mond-

ja, hogy neki nincs 100.000, hanem csak 30.000 korona jövedelme, hanem könyvével, vagy számlitási szerződéseivel, szóval megfelelő módon kell igazolnia, hogy a beszerzési árhoz hozzászámított tisztességes, de nem túl magas kereskedői haszon figyelembe vételével és a részletesen kimutatandó üzleti kötségek levonásával jövedelme nem lehet több annál, amit beismer.

Arra nézve, hogy mikor van joga a bizottságnak a könyveket megtekinteni, most nem térünk ki, itt csak azt jegyezzük meg, hogy mióta a hadiadó bizottság működik, azóta különösen el lehet készülni minden adózó, hogy még azokat az üzleti titkokat is kipuhatolják, melyeket legjobban megőriztek volt, tehát az egyenes nyíltság és az őszinte bevallás minden esetre tanácsos, nemcsak az állammal szemben mint polgári kötelesség és mint erkölcsi szempontból is helyes eljárás, hanem saját jól felfogott érdekében is jobb, ha mindenki bevallja jövedelmét és vagyonát, mintha ott a bizottság előtt pirit rá az elnök, vagy az előadó a szerzett adatokkal, hogy ezt is, azt is elhagyta. Csak kurlózum gyanánt említem fel, hogy pld. a múlt évi tárgyalások során nagyon sok adózó nem adta elő hadikölcsön jegyzését, s mikor ezeket kérdezték tőlük, legtöbbször azt mondták, hogy azt hallották, hogy ez adómentes, tehát nem kell bevallani.

Ép így van az a terhekkel is. Sokan azt hiszik, hogy elég, ha azt mondják, hogy van X ezer bank- és bekebelezett tartozásuk, anélkül, hogy ezeket igazolják. Jól figyelje meg minden érdekelt, hogy a terhek csak akkor vehetők figyelembe, ha vallomásában benne foglaltatnak és ha igazoltatnak, tehát aki váltó, vagy kezességi, vagy üzleti, vagy bekebelezett tartozást akar levonásba hozatni vagy lakásüre sedésre hivatkozik, az az ezeket igazoló okmányokat feltétlenül vigye magával és az adókra vonatkozólag az adókönyvet, mely a befizetést igazolja.

Minél jobban elkészül valaki az adótárgyalásra, annál bizonyosabb lehet felőle, hogy a bizottság a legigazságosabban és legmérsékeltebben állapítja meg adóját, míg az ellenkező esetben ki lehet téve annak, hogy a kélsen nem tájékozott bizottság valami tévedést követ el legjobb akarata dacára is.

A *vagyon-adó* tekintetében ugyanaz áll. Csakhogy itt a legnehezebb kérdés a részvényekben, betétekben fekvő vagyon kimutatása. Ezek ugyanis kívülől csak sejtethők, de pontosan meg nem állapíthatók, ugy, hogy itt a bevallástól sok függ, mert e nélkül a bizottság is csak tapogatózik. Célszerű tehát a bevallásba pontosan beírni, hogy mily összegű betéte van és melyik intézetnél; továbbá a részvényeket, vagy más értékpapirokat tételenként felsorolni, mert csak így lehet a bizottság abban a helyzetben, hogy az adózó vagyonát pontosan áttekintse.

Rendkívül fontos, különösen a kereskedők re nézve a *könyv-vizsgálat* kérdése. A jövedelmi és vagyoni adónál erre nézve az utasítás

azt írja elő, hogy ha a bizottság nem látja elég tisztán az adózó fél által bemutatott adatokból a helyzetet, ugy felhívhatja az adózót könyveinek bemutatására. Természetesen ilyen esetben csak az adóra vonatkozó adatok megtekintéséről lehet szó, tehát a kereskedőnek ugynevezett üzleti titkait a bizottság nem leplezheti le, bár igaz, hogy a valódi jövedelem és a vagyon csak az összes adatok egybevetése alapján ítéltető meg s így bajos egyik vagy másik adat figyelmen kívül hagyása.

A *hadinyereség-adónál* azonban a könyv vizsgálatot a bizottság egyenesen elrendelheti, még pedig olyképen, hogy ezen intézkedés ellen felebbezésnek nincs helye s aki könyveit nem mutatja fel, vagy annak megtekintését akadályozza, az büntető eljárás alá esik. A hadinyereség-adó egyáltalán bonyolultabb, nemcsak azért, mert ott a hadi éveken kívül több béke-évre nézve kell vallomást tenni, hanem azért is, mert ott igazán szoroson kell vizsgálni azt, hogy az ugynevezett háborus nyereségek fennállanak-e és milyen mértékben. Ezért a hadinyereség-adónál ugy a vallomás, mint a mérleg szerkesztése és a tételek szereplése nagy figyelmet érdemel s így minden adózónak s különösen a kereskedőknek nagyon fontos érdekük, hogy már a könyveik berendezése is oly legyen, hogy a hadinyereségre vonatkozó adatok annak adataival igazolhatók legyenek.

E közleménynek nem célja az egyes adók tételeinek és az eljárás részleteinek ismertetése, de helyesnek tartjuk rámutatni arra, hogy minden adózó fél ismerkedjék meg az öt annyira érintő szabályok lényegével. Szinte csodálatos, hogy míg, különösen kereskedők, egy 100 koronás perben halomszámra adják át bizonyítékaikat képviselőiknek, és természetesen találják, hogy két-három tárgyaláson órákat vesztegessenek el azért, hogy a pert megnyerjék, addig az adótárgyalásokat, melyeknél mindig százasokról, sőt igen gyakran nehéz ezrekről van szó, tulajdonképpen részben könnyen veszik; ugyszólván előkészület nélkül mennek el a tárgyalásra, vagy küldenek el valakit, sokszor olyant, akinek fogalma sincs az adótörvényekről és csak mikor az eredményt hallják, akkor fakadnak ki panaszosan az ellen, hogy milyen sok adót kell fizetniök, holott megfelelő előkészülettel gondoskodhattak volna érdekeik kellő védelmére.

Az állam jogos érdekeit összegegyeztetni a polgársággal szemben a méltányossággal: ez az adókövetés legfőbb elve, melyet azonban csak ugy lehet a gyakorlatban keresztülvinni, ha mindkét fél, tehát nemcsak a kincstári előadó, de az adózó felek is kellő előkészülettel jelennek meg a tárgyaláson. Ezzel nemcsak a bizottság helyzetét könnyítik meg, amely bizony sokszor órák hosszáig kénytelen egy adózóval foglalkozni csak azért, mert az vagy nem hozta magával, vagy nem készítette el adatait, hanem mindenki saját egyéni érdekét sérti, ha a jóakaró tanácsokat figyelmen kívül hagyja.

Grecsák Károly kilép a kormányból.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A képviselőház holnapi ülésén a kormány előterjeszti az indennitási javaslatot. Minthogy a Házban a munkapárt van többségben, Wekerle Sándor miniszterelnök szükségesnek tartotta, hogy az indennitási javaslat beterjesztését megelőzően a munkapárttal tanácskozzék. Ez a tanácskozás ma délelőtt folyt le a munkapárti körhelyiségben. Ma délelőtt összejött a munkapárt körhelyiségében Tisza István gróf, Balogh Jenő, Harkányi János báró, Vojnich István báró és Klebelsberg Kuno gróf. Tizenkét órára várták Wekerle Sándor miniszterelnököt, akinek az érkezése tizenkét órára volt jelezve. A miniszterelnök néhány perccel tizenkét óra előtt érkezett meg és egyenesen az elnöki szobába vezették, ahol Tisza István gróf fogadta. A tanácskozás egy óra hosszat tartott.

A Ház holnapi ülésén a háboru kitörése óta az első rendes költségvetés kerül a Ház elé. A költség előirányzat 1917. július 1-től 1918. június 31-ig tartó költségvetési évre szól. Minthogy a költségvetés letárgyalásával október végéig, amíg az indennitás tart, a Ház nem készülhet el, a költségvetéssel egyidejűleg holnap az indennitási javaslatot is beterjeszti a Ház elé a miniszterelnök pénzügyminiszter, amelyben több kormányintézkedés van bekapcsolva, az állami, törvényhatósági és községi tisztviselők és a vasutasok háborus pótlékának emelésére vonatkozó javaslat is. Az 1917—18-iki költségelőirányzatban először szerepel a Ház előtt a háboru kiadásaira vonatkozó tájékoztatás. A költségelőirányzatban ugyanis fel van véve a háborus kiadások kamatterhe. Az eddig felvett hat hadikölcsön kamatainak fedezésére a költségelőirányzatban hatszázmillió korona utóbbi kamattal van beiktatva. A költségelőirányzatnak a háborus kiadásokról szóló tájékoztatása nem tekintendő teljesnek, mert a jegybank állagáról szóló kimutatás ezuttal sem kerül a Ház elé.

Budapestről jelentik: Grecsák Károly igazságügyminiszter ügye döntő fordulathoz érkezett. A kormány ragaszkodik azokhoz a megállapodásokhoz, a melyek gróf Esterházy Mór előbbi miniszterelnök, majd Wekerle Sándor jelenlegi miniszterelnök és Vázsonyi Vilmos között az igazságügyminiszteri tárca betöltésére vonatkozólag létrejöttek és ennek következtében a megoldás nem lehet más, mint az, hogy Grecsák igazságügyminiszter elhagyja helyét.

Ma már kiadtak egy félhivatalos kormánynyilatkozatot, amely a sorok közt magában foglalja Grecsák elejtését és jelzi, hogy Wekerle-nek, illetőleg a kormánynak ebben a kérdésben mi az álláspontja. Néhány ujság ugyanis, amely nyilván Grecsák környezetéből merítette értesüléseit, azt írta, hogy Grecsák Wekerle biztatására fogadta a birói és ügyészi egyesület tisztelegésre jelentkező küldöttségét, tehát közvetve maga Wekerle bátorította Grecsákot arra, hogy végleges miniszternek tekintse magát, aki fogadhatja a birói és ügyészi kart és elölle programját is kifejtheti. Most ezzel szemben a következő kormánynyilatkozatot adták ki:

Néhány lapnak az a híre, hogy Grecsák Károly igazságügyminiszter kérdést intézett Wekerle Sándor miniszterelnökhöz, vajjon fogadhatja-e a birói és ügyészi egyesület küldöttségét, továbbá hogy Wekerle Sándor mi-

niszterelnöktől erre nézve bátorító választ kapott volna, nem felel meg a valóságnak. Grecsák Károly igazságügyminiszter erre nézve semmi kérdést nem intézett a miniszterelnökhöz és így semmiféle választ nem kaphatott.

Wekerle tehát megtagadja a közösséget Grecsákkal, kijelenti, hogy nem bátorította és nem is adott tanácsot, fogadja-e Grecsák a birói kart, vagy sem.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Grecsák-ügy epilógusa ma délelőtt játszódott le az igazságügyminiszter szobájában. Wekerle Sándor miniszterelnök ugyanis ma délben felkereste Grecsák Károly igazságügyminisztert, kinél körülbelül egy negyed óra hosszat tanácskozott. A látogatás alkalmával tisztázták a Grecsák-ügy kapcsán felmerült nézeteltéréseket és megállapodtak abban, hogy Grecsák beadja a lemondását. Ezzel a Grecsák-ügy végleg el van intézve.

Ezzel szemben a Magyar Tudósító a következőket jelenti: Az Est és a Nap mai számában Wekerle Sándor miniszterelnöknek Grecsák Károly igazságügyminiszternél tett látogatásával kapcsolatosan az igazságügyminiszter lemondásáról közölt hír nem felel meg a valóságnak.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Serényi Béla gróf és Zichy Aladár gróf egységes pártalakításon fáradoznak a hatvanhetes alapon. Budapesten és még inkább Bécsben, konzervatív többség létrehozása érdekében. Andrássy Gyulával a főnemességet, a demokráciától prűszkölő kaszinót igyekeznek meghódítani. Apponyi Albert gróffal a negyvennyolcas ideológiát hűvölő magyar gazda társadalmat és Serényiben még mindig azt az arany hidat látják, amelyen a munkapárt kevésbé számottevő tagjai átsétálnának az új pártba. Zichy Aladárnak a neve pedig a papságnak és a főtőknek szánt csalogató. A játék a Károlyi-párt, a demokraták és a szocialisták bőrére megy.

Rohamcsapataink sikerei.

Budapest, október 15. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér és Albánia:

A cs. és kir. csapatok körletében nem volt különösebb esemény.

Olasz haretér:

Teljesen kedvezőtlen időjárás mellett tegnap is csak a Monte san Gabrielen és a Vippach-völgyben fokozódott a harcok tevékenység. Rohamcsapataink vállalkozásai sikerrel jártak Olasz előretöréseket visszavertünk. A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Lángokban áll Ósel sziget fővárosa.

Berlin, október 15. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Flandriában a tüzéségek harcok tevékenysége váltakozó erejű volt. A tengerparton és a Lys és Düle között a front egyes szakaszain a tüzet időnként erős hatásúvá összpontosították. A kiterjedt tölcsermezőkön többrendbeli felderítő ütközet támadt. Artoisban az angolok a Scarpe és a Cambrai—arrasi-ut között négy kilométernyi kiterjedésben, nagy erővel támadtak. A szárnyakon rohamuk a tüzelésben meghiúsult. A középen az ellenség benyomult vonalainkba, onnan éjjel ellentamadásokkal ismét elűztük. St. Quentinél a tüz átmenetileg újja éledt. A székesegyházat ismét 50 gránát találat érte.

A német trónörökös hadcsoportja:

Az Aittellette-völgy és Bray között, valamint a Chemin des Dames középső részén a nap folyamán heves tüzéségek harcok voltak. Reimstől északra, a Champagneban és a Maas mentén is időnként fokozódott a tüzeles.

Keleti haretér:

Ósel szigeten gyors előhaladásokat tettünk. Gyalogezredeink és kerékparaszólóaink feltartóztatlan előnyomulásban, gyakran be sem várva az előnyomuló tüzéséget, megverték az ellenséget, ahol csak velünk harcba bocsátkozott. Sworbe-félszigetet észak felől elvagtuk, mialatt hajóink tüzeleése a szárazföldi útegeket lekötve tartotta. Az égő Arenburg előtt állunk és előnyomulóban vagyunk. A sziget keleti részén az orosz erők sietve visszavonulnak a sziget keleti partja felé, hogy elmeneküljenek azon a töltésen, amely Óselit Moon-szigetével összeköti. Torpedónaszádaink az Ósel és Dagoe közti belvizekbe hatoltak be és többrendbeli harcokban az orosz tengeri haderőket a Moon Sundba szerítették vissza.

Az orosz szárazföldi harcvonalról és Romániából nem jelentenek nagyobb harcok eseményeket. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

EGYESÜLETI ÉLE

— A magántisztviselők szervezkedési mozgalma A Magántisztviselők Országos Egyesülete nagyszabású kongresszust indított a vidéki magántisztviselők anyagi helyzetének javítása érdekében. Aradon is nagygyűlést fognak tartani. Az előkészítési munkák megbeszélése céljából október 21-én Aradra érkezik Szikra József, az országos központ titkárja, melyről táviratilag értesíteték Bokor Alajost, az aradi magántisztviselők egyesületének elnökét. A gyűlést a Központi kávéházban levő helyiségben tartják meg s arra az aradi magántisztviselők egyetemét és az érdeklődőket meghívják.

Elfoglalták a németek Arenburgot.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti este: Nyugaton nagyobb harc esemény nem történt. Arenburg, Ösel-sziget fővárosa kezünkön van.

Stockholm. A németeknek Ösel-szigetén történt partraszállása Svédországban a legnagyobb feltűnést keltette. Az Aftonbladet a németek előretörését zseniális sakkhúzásnak mondja. A ma reggeli lapok szerint a livlandi orosz sereg háta veszélyeztetve van, a továbbiakban pedig Pé-

tervár is veszélyeztetettnak tekinthető. Az a nyugtalanság, amely az orosz hivatalos jelentésekből kivehető, nagyon alapos.

Luganó. Az entente országokban igen nagy benyomást keltett Ösel- és Dagó-szigetek megszállása. A Corriere della Sera kiemeli, hogy ezzel a németek elvitathatatlanul urai lettek a Rigai öbölnek és a szigetek birtoklása megkönnyíti a németeknek a Pétervár felé való előrenyomulást és az Aestlandban való partraszállást.

Lombard kölcsön határa értékpapiroknál.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Egy fővárosi estilap írja: Mialatt a tőzsde-tanács öttagú bizottsága a reformokat készíti elő, 140 hites ügynök kezébe akarja adni a legkomolyabb papírok forgalmának irányítását, addig a bankok saját hatáskörükben kísérleteznek azzal, hogy a kényelmetlenül vált spekulációt angazsmánjaiból kiszorítsák.

Bécsi mintára a hét budapesti nagybánk között tegnap a tőzsdén jegyzett értékpapírok lombardhitelére nézve egyezmény jött létre. Az egyezmény értelmében a pénzintézetek újabb megállapodásig senkinek sem nyújthatnak nagyobb hitelt a tőzsdén vásárolt értékpapírokra, mint amennyi az egyezmény alapján képező listán van feltüntetve. Közöljük ebből a listából a leggyakrabban előforduló értékpapírok pén- teki árfolyamát és azokat a feltételeket, amelyeket a bankok lombardként nyújtanak.

	ár- folyam	lom- bard
Hazai Bank	545—250	
Agrár	1015—500	
Magyar hitel	1322—650	
Magyar bank és K. Rt.	886—450	
Fabank	1028—350	
Jelzálogbank	542—300	
Leszámitóbank	790—350	
Oszták hitel	940—500	
Kereskedelmi bank	5880—3000	
Bélvárosi takarékp.	650—400	
Budapest-Lipótváros	290—100	
Budapesti Tak. és Pénzt.	555—300	
Magyar Ált. Takptv.	900—500	
Országos Központi	1780—1000	
Borsod-Misk. Gőzmalom	1770—700	
Concordia	1020—400	
Hungária malom	1266—500	
Victória malom	1750—700	
Beocsini Cement	1310—550	
Szent Lőrinci Téglá	700—250	
Téglá és Cemert	460—130	
Északmagyar Köszén	900—400	
Észtergom-Szászvári	965—350	
Felső Bánya és Kohó	2230—650	
Köszénbánya és téglá (Drasche)	1110—500	
Magyar Asphalt	125 —	
Salgó	1290—500	
Ujlaki	770—250	
Urikány	890—250	
Magyar. Ált. Köszén	2475—900	
Athenaeum	200	
Franklin	1195—400	
Fegyver- és gépgyár	1210—500	
Ganz	4500—2400	
Rimamurányi	1196—500	
Schlick	650—250	
Lipták	370—200	
Légszesz	1325—800	
Brassó Cellulose	630—200	
Danica	945—500	
Egyesült izzó	910—300	
Első Magy. Részv. Sör	5000	
Spódium	860—250	
Flóra	1400—350	
Klotild Vegyipar	625—250	

Kőbányai Polg. Sör	2220—750
Magyar Cukor	4450—2000
Lámpa	940—300
Magyar Gázizzó	1330—500
Ruggyanta	1340—500
Magy. Vasuti Forgalm.	630—250
Nasici Tanin	3460—80
Győri Olaj	1040—250

A lista egyes értékeknél beéri 40—50 százalékos fedezettel, de a spekuláció kedvenc papírjainál, nevezetesen a hajózási értékeknél, 80 százalékos fedezetet is megkövetel. Ha a bankok szigorúan ragaszkodnak ehhez a listához, akkor a lombardhitel megszorítása révén a spekuláció kétségtelenül szűkebb mederbe fog szorulni. Valószínű azonban, hogy az egyezmény csak addig lesz érvényben, amíg a bankoknak sikerül a kis-spekulációt kiszorítani és az árfolyamokat olyan nivóra hozni, amelyen ők maguk léphetnek a kiszorított érdekeltség helyébe. A „spekuláció megszorítása” címén indított bank-akciót tehát nem altruisztikus szempontok vezetik, hanem az a tendencia, amely a tőzsde irányító hatalmának visszaszerzésére irányul.

Német szociálisták pártgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Berlin. Vasárnap volt Würzburgban a német szociáldemokrata párt első háborus pártgyűlése. A háborus viszonyok és a független szociálisták kiválása következtében a gyűlés kisebb keretű volt, mint az előzőek, de így is mintegy 350 kiküldött gyűlt össze. Ezuttal teljesen elmaradt az ilyen pártgyűlések szokott nemzetközi arculata. Jellemző az a sok javaslat, amely a független párttal való egyesülést szorgalmazza. Vasárnap délelőtt nagy tömegtüntetés volt a megegyezéses béke érdekében. Scheidemann birodalmi képviselő Würzburg legnagyobb nyilvános termében hatalmas beszédet mondott. Igazolta a szociáldemokrata párt viselkedését a háboru alatt, állást foglalt a Michaelis-kormány és a hazafias-párt ellen. Scheidemann beszédét, különösen a kancelláról szóló helyeknél, viharos tetszéssel fogadták.

Berlin. A szociáldemokrata párt nagygyűlését tegnap nyitották meg Würzburgban. A nagygyűlésen mintegy 350 delegált vett részt. Ebert pártelnök megnyitó beszédében többek között a következőket mondta: Valamennyi népet a békére való szenvedélyes vágy hatja át, amit azonban ellenségeink nem értenek meg. Továbbra is kitarunk országunk védelmében, másrészt azonban minden körülmények között világos és szilárd magatartást követelünk, menten minden kétértelműségtől. Michaelis, Helferrich

és Capelle tehetetlen emberek. A mostani súlyos időkben mielőbb el kell őket távolítani. Ehhez a követeléséhez a szociáldemokrata párt teljes erejével ragaszkodik.

Scheidemann a következőket mondta: Nem akarunk lemondani arról, ami a miénk. Nem akarunk lemondani egy talpalattnyi földről sem, csak arról, ami a másoké, ami másoknak éppoly szent, mint nekünk a magunké. A megértés békével Németország területi érintetlenségét, gazdasági és fejlődési szabadságát és a tengerek szabadságát várjuk. A szabad tenger legalább is olyan fontos, mint azok a területek, amelyeket megszállva tartunk. Mindent, amit elérhetünk, oda adhatjuk a szabad tengerért.

Csak negyven ügynök lehet a tőzsdén.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Budapesti telefonálta tudósítók: A tőzsdei tanács folyó hó 15-én ülést tartott, amelyen megállapította az értéktőzsdei forgalom új szabályzatát.

E szabályzat szerint a tőzsdén lajstromozott értékpapírok ezentúl *kulissza-papírokra* és *korlát-papírokra* oszlanak. Kulissza-papírok a tőzsdei tanács rendelete szerint határidőre árukt részvények, továbbá azok az állami kölcsönkötvények, amelyeket a tőzsdei tanács a kulissza-papírok csoportjába fog utalni. Minden egyéb értékpapír a korlát-papírok csoportjába tartozik. A tőzsdén korlát-papírokra, pénz- nemekre és külföldi váltókra ajánlatokat hangos szóval ezentúl csak a tanács által kinevezett értéktőzsdei jogositott tőzsdei ügynökök, kulissza-papírokra csak ilyen ügynökök és a tőzsdei tanácsnál vezetett nyilvántartásban felvett kulissziék jegyeznek. Másoknak ilyen ajánlatokat hangos szóval a tőzsdén tenni tilos. Korlát-papírokban ügyletet a tőzsdén mindenki csak értéktőzsdei jogositott ügynökök közvetítésének igénybevételével köthet. A korlát-papírok árfolyamának hivatalos megállapításánál csak az értéktőzsdei jogositott tőzsdeügynökök által közvetített ügyleteknél elért árfolyamok, a kulissza-papírok árfolyamainak hivatalos megállapításánál csak az ilyen ügynökök által közvetített, valamint a kulissziék által hangos szóval tett ajánlatainak elfogadása után létrejött ügyleteknél elért árfolyamok vehetők tekintetbe. Az ügynökök száma a negyvenet meg nem haladhatja. Tőzsdeügynökké csak az nevezhető ki aki magyar állampolgár, Budapesten lakik, mint ügynök be van jegyezve, magyarul beszél, a tőzsdének legalább három éve tagja és résztvevője a számlálásnak. Az ilyen ügynökök nyomában kinevezésük után ünnepélyes fogadalmat tesznek, hogy a szabályzat rendelkezéseit betartják, köteleességeiket hiven és becsületesen teljesítik. A kulissziék csak tőzsde taggal köthetnek ügyletet. A kulissza-papírokban csak tőzsdei tag részére és saját számlájára, korlátolt papírban pedig csak saját számlájára jogositott ügynök közvetíthet. A kulissziék nyilvántartásába csak olyan tőzsdei tag vehető fel, aki állandóan Budapesten lakik, magyarul beszél és részese a számlálásnak. Az új szabályzat november elsején lép életbe.

Az értékpapírok magánforgalmában ma a következő záróárfolyamok voltak: Magyar Hitel 1326, Oszták Hitel 950, Agrár Bank 1067, Fabank 1016, Hazai bank 575, Kereskedelmi Bank 5875, Magyar Bank 885, Magyar Általános Köszén 2510, Salgótarjáni Köszén 1300, Beocsini 1370, Viktória Malom 1970, Concordia Malom 1020, Borsod-Miskolci 1780, Rimamurányi 1710, Ganz-Danubius 4570, Fegyver és Gépgyár 1250, Ruggyanta gyár 1380, Klotild Vegyipar 703, Nasici Tanin 3575, Oszták-Magyar Államvasut 1193, Atlantica 1800.

OLVASSA NAPONTA

Az „Aradi Közlöny” apróhirdetéseit. Hétköznap 50—60, vasárnap és ünnepnap 100—120 különféle apróhirdetés található az „Aradi Közlöny”-ben. —

Vázsonyi Vilmos és Grecsák Károly vizsgálata.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Amikor a választójogi javaslat elkészült, — fővárosi tudósítók jelentése szerint — az első példányt Vázsonyi Vilmos miniszter Wekerle Sándor miniszterelnöknek átadta és egyuttal közölte vele lemondását is. A miniszterelnök azt válaszolta Vázsonyinak, hogy lemondását nem fogadhatja el, mert a javaslatot neki kell képviselni a parlamentben. Erre Vázsonyi kijelentette, hogy a javaslat most már kész, elvégezte feladatát és semmiféle akadálya nincs annak, hogy a Házban a miniszterelnök képviselje a javaslatot.

— De hiszen még nem is ismerem a javaslatot — mondta a miniszterelnök — azt sem tudom, hogy magamévá teszem-e, hogyan képviselhetem hát a parlamentben.

Most tehát még nem lehet tudni, ki lesz a gazdája a választójogi törvényjavaslatnak. Csak az a bizonyos, hogy Vázsonyi vállalja érte az apaságot. A kisebb indoklás már készen van és azt szét is osztották a miniszterek között. Később egy 400 oldalas indoklást írtnek hozzá és ezzel fog a javaslat a Ház elé kerülni.

Addig el akarják valahogy intézni a Vázsonyi Grecsák ügyet. Vázsonyi érzékeny kedése a Birói és Ügyészi Egyesület közgyűlésére vezethető vissza. Vázsonyiék szerint a legutóbb történt birói és ügyészi kinevezések miatt ezen közgyűlésen erősen támadták a volt igazságügyminisztert, annak elle-

nére, hogy a kinevezéseknél Vázsonyi és Grecsák egyetértően jártak el, sőt hozzáteszik, hogy a budapesti bírák kinevezésénél Vázsonyi nem is tűrt beleszólást, mert ezen a téren teljesen tájékozva volt, a vidéki bírák kinevezésénél teljesen szabad kezet engedett Grecsáknak.

Az egyesület vezetőségének körében a Vázsonyiék által nehézményezett közgyűlésről a következőket mondták: A közgyűlésen Vázsonyi Vilmos nevét senki sem említette, annál kevésbé, érték támadások a választójogi minisztert. A való tény az, hogy a székesfehérvári osztály szóba hozta, hogy a budapesti bírák az utolsó évtizedben a kinevezéseknél jobban haladtak előre, mint a vidékiek és indítványozták, hogy az egyesület győze meg az igazságügyi kormányt arról, hogy a vidéki bírák épp oly fárasztó munkát végeznek, mint a budapestiek, Vázsonyiék ellen ezen a közgyűlésen semmi néven nevezendő támadás nem hangzott el. Grecsák Károly igazságügyminiszter ur ezen a közgyűlésen jelen sem volt. A közgyűlésről kiküldött bizottságot az igazságügyminisztériumba fogadta. Az evvel ellentétes hírlapi közleménytől az egyesület vezetősége és tisztikarának minden egyes tagjai teljesen távol áll és annak a forrását nem ismeri. Megjegyezzük még, hogy az egyesületi közgyűlésnek októberre való kitűzését, még május havában határoztuk el.

milliárd dollárt kaptak. Ez havonként mintegy 450 millió dollárt tesz ki, míg egy korábbi közlés szerint havonként 500 millióra, illetve évenként 6 milliárdra számítottak; úgy látszik azonban, hogy Oroszország az 6 neki szánt részét egyelőre csak akadozva kapja kézhez. A saját hadi szükséglete számára egyelőre alig 800 millió dollárt adott ki, vagy is egyelőre csak rendelt, de még nem fizetett. A hiteleknel számításba vették a nagy megrendeléseket: egyedül hajók építésére és vásárlására 2 milliárdot, az aviatikára 600 millió dollárt szavaztak meg. Bizonyos, hogy a tényleges kiadások az engedélyezettéket inkább túlszárnyalják majd, mintsem mögöttük maradnának; hiszen végrehajtás folyamán egyre olyan lépésekre kerül sor, amelyek következményeit nem lehet kiszámítani; egyszerűen lefoglálnak és államosítanak mindent, ami utjukba akad. Már máig is a napi kiadások 25 millió dollára dagadtak, aminek azonban mindenestre még több mint a felét teszik ki az entente előlegek.

Ezzel a békeközeli kiadási és adósságesimelési politikával az Egyesült Államok olyan utra léptek, amely eddig előttük idegen volt. Az Egyesült Államok államadóssága a háboru előtt aránylag csekély volt. Az elszakadási háboru előtt 26 millióra, utána 2381 millió dollárra rugott, azután lassankint ismét mintegy 800 millióra csökkent. A Spanyolországgal vívott háboru utjából mintegy 200 millióval 1046 millióra növelte; a Panama-esatorna építése ismét gyarapította, úgy hogy az Unio a mostani háboruba 973 millió dollár államadóssággal lépett be. Ez az adósság már az első hónapokban 3 milliárd dollárra emelkedett. Minő adóssággal terheltén fogja a háborut befejezni azt ma még nem lehet megmondani; de hogy ez igen sok milliárd lesz, amiből a szövetségesek csak egy részt fognak fedezni, az bizo-

nyos. Pedig még Amerika gazdasága sem kiemertethetetlen és ha csak korai béke nem akadályozza meg az Egyesült Államokat milliárdjainak elpazarlásában, akkor Amerika — ép úgy, mint Európa — hosszú ideig fogja a háboru következményeit szenvedni. Az Egyesült Államok népvédelmét 30 milliárd dollárra becsülik, amiből azonban évenként alig 5 milliárdot lehet megtakarítani. Világos tehát, hogy egy kerekén 30 milliárdos évi háborus szükségletnek csak egy töredéke lesz fedezhető adózási uton, sőt valójában kölcsön útján sem elégíthető ki, minthogy a beruházásokra 5 milliárd áll rendelkezésére. Hosszabb háboru esetén az Egyesült Államok is kénytelenek lesznek a bankópréshöz folyamodni, amivel pénznemüket teszik tönkre és meg sokszorosára megnövekedik az amugy is már rettenetes drágaságot. Amerikának kevés szerencséje van a demokráta párthoz tartozó elnökeivel. Jefferson tönkretette az első amerikai nemzeti bankot, Clevelandnak tudják be, ha igaztalanul is, az 1895-iki nagy krachot. És hogy Wilson minő óriási szerencsétlenséget idézett fel országára, azt majd csak a történelem fogja kiemertően feltüntetni.

Chiumecky bárónő harca gyermekeiért.

— Bécsi tudósítónktól. —

A bécsi polgári bíróság tegnap tárgyalta azt a panaszt, amelyet Chiumecky Margit bárónő tett elvált férje herzenburgi Picot de Peccaduc Farkas báró ellen az első házasságból született gyermekekről szóló közjegyzői akta érvénytelenítése ügyében. A házastársak a válóper kimondása után abban állapodtak meg, hogy az ebből a házasságból származó két gyermek, fiu és leány felváltva az apánál, majd az anyánál maradnak, 1916. május 1-től kezdve azonban állandóan az apánál lesznek.

Mig a panaszosnő a szerződést úgy értelmezi, hogy azt provizóriumnak kell tekinteni és második házasságkötésével érvényét veszítene s így a gyermekeknek most nála kellene lenniök, addig a panaszlott a szerződést véglegesnek tartja. Határozottan kijelentette a közjegyző előtt, hogy azt akarja, hogy a gyermekek 1916. május 1-től végleg nála legyenek, mert nem szeretné, ha neki nem tetsző személyekkel érintkezniök. Főként elvált nejének második férjét, Chiumecky bárót értette.

A tegnapi tárgyaláson a bárónő jogi képviselője azt vitatta, hogy még ha így is lehetne értelmezni a szerződést, akkor is érvénytelenítendő, mert a bárónő akkoriban depressziós állapotban volt és mert az ilyen szerződés ellenkezik a jó erkölccsel. A panaszlott ügyvédje azt válaszolta, hogy lelki depresszió előfordul válóperek kimondásánál, de ez nem döntheti meg a szerződés érvényességét. Azt azonban nem lehet belátni, hogy miért ütköznek az erkölcsbe, hogy a gyermekek bizonyos idő után az apánál legyenek.

A bárónő ezután előadta, hogy a közjegyzőnek a szerződés megkötésekor az ő kijelentéseiből fel kellett volna ismernie azt a szándékát, hogy első házasságából született gyermekei második házasságkötése után nála maradjanak. A panaszlott a neki nem tetsző személyek alatt annál kevésbé gondolhatta második férjét, mert a válás kimondásakor még nem is gondolt második házasságra.

— De én akkor már intenzívebb érintkezésben volt mostani férjével, jegyezte meg a panaszlott jogi képviselője.

— Más emberekkel is érintkeztem, felelte a bárónő.

— De nem oly intenzíven, mint Chiumecky báróval, vélte a panaszlott ügyvédje Picot ur joggal teherelté fel, hogy Chiumecky báró lesz az ön második férje.

A panaszlott ugyanilyen értelemben válaszolt. A bíróság ezek után a panaszos bárónő panaszával elutasította.

Az Egyesült-Államok

hadiköltségei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amikor az Egyesült Államok belepiek a háboruba és az entente-ot mindenképp erőteljes pénzügyi támogatásukról biztosították, akkor nagyon büszkék voltak pénzügyi erejükre, milliárdos számításokban tobzódtak és meg akarták mutatni a vén kontinensnek, hogy nekik nem imponálnak az 6 milliárdos háborus adósságai. A kongresszus mindjárt beköszöntőnek 7 milliárd dollár hitelt szavazott meg, amelyből 5 milliárdot egy 3 és fél százalékos kölcsön, 2 milliárdot pedig adék útján akartak fedezni; 3 milliárd kölcsönt szántak a szövetségeseknek, 4 milliárdot pedig saját céljaikra. Csakhamar kitudt azonban, hogy ezek az óriási összegek nem elegendők. Előbb Mac Adov nyújtott be egy milliárdos pótkitét, most pedig a kongresszus egy újabb 11 milliárd dolláros hadikölcsön-javaslatot fogadott el az 1917 | 18. évre, amiből 4 milliárd jut a szövetségeseknek. Egészben véve a kongresszus tehát már 19 milliárd dollárt szavazott meg a háborura, vagyis csaknem 100 milliárd márkát, tehát többet, mint Németország a háboru egész tartama alatt. Ebből eddig mindössze 2 milliárd dollárt realizáltak az első 3 fél %-os szabadságkölcsön útján és valószínűleg még néhány milliárdot rövidlejáratu kölcsönök útján. Az új hiteljavaslat alapján meg 3 milliárdot lehet megszerezni 3 és fél százalék mellett, míg a későbbi kölcsönöknek minden bizonnyal magasabb kamatlábót kell majd biztosítani. Sürgősnek lép a szövetségeseknek szóló előlegre adandó pénz sürgős: ezek Amerikának a háboruba való beavatkozása óta eltelt öt hónap alatt augusztus végéig 2066

Megnyilt az aradi román tanítóképző.

(Felirat az érsekhez a miniszteri biztosok ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Jelentette az Aradi Közlöny, hogy az aradi román tanítóképző intézet október 15-én nyílik meg, miután sikerült azt a felfogásbeli ellentéteket elsimítani, amely a román szentszék és a kultuszminiszter között támadt az Aradra küldött miniszteri biztos működéséről. A szentszéknek ugyanis súlyos aggodalmi voltak a tekintetben, hogy a miniszteri biztos élni fog a kultuszminiszter által adott összes jogokkal és ennek következtében a szentszéknek autonómiaja megcsorbul. Brändörter János dr. az aradi tanítóképző miniszteri biztosja azonban felvilágosította az illetékes tényezőket, hogy tulságos szigorral nem fogja ellenőrizni az intézetet és a legteljesebb béke gondolatával eltelve kezdi meg működését. Az aradi szentszék vezetői erre kijelentették, hogy október 15-én megnyitják ugyan az intézetet, azonban nem nyugosznak bele a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a miniszteri biztos működésére vonatkozó utasításaiba és felretérően arra kéri Mangra Vazul érsekmetropolitát: járjon el Apponyi Albert gróf kultuszminiszterrel, hogy a miniszteri biztos igen széles jogkörre megszükkítsék. Egyébként nemesak az aradi szentszék intézett feliratot, hanem közös megállapodás alapján valamennyi szentszék megtette ezt és Mangra Vazulra bizzák: milyen lépésre határozza el magát.

Egyelőre valamennyi román tanítóképződet megnyitották október első felében és a mai napon az aradi tanítóképzőre került a sor. Ez a megnyitás azonban ugyiszólván csak ideiglenesnek tekintendő és attól függ a további tanítás, vajjon a kultuskormány tesz-e később engedelményeket és vajjon a miniszteri biztosok nem nehezítik-e meg tulságosan a román tanítóképző intézetek tanári karának munkáját?

Mint említettük, az aradi intézetet ma reggel kilenc órakor nyitotta meg Oláriu dr. igazgató a miniszteri biztos, a tanári kar, és az összes növendékek jelenlétében. Az igazgató lendületes beszédet intézett a növendékekhez és megnyitójában különösen három szempontot

ajánlott a tanulók figyelmébe. Lelkükre kötötte az egyház, a faj és a hazaszeretetet.

— Akinek nincs vallása — mondotta — akinek nincs hite, annak céltalan az élete, az üres lélekkel bolyong a világban és nem tekintheti magát a többi lelkes emberekhez hasonlóknak. Azért minden élő lénynek kötelessége valamilyen valláshoz tartozni és vallását tisztelni és szeretni. Ugyanilyen jelentősége van — folytatta — a fajszeretnek is. Minden embernek rajongóan kell szeretni azt a fajt, amelyből származik és amelyhez testvérei tartoznak. Aki megtagadja a fajtáját, aki elhagyja a faja nyelvét, az nem érdemli meg embertársai becsülését. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a fajszeretetet tulságba kell vinni. A faj nyelve mellett szeretni, tisztelni és meg kell tanulni annak a hazának, annak az államnak a nyelvét is, amelyhez tartozunk és amely bennünket védelmében részesít, amelynek kulturáját és gazdasági felvirágzását élvezzük. Tudni kell a nyelvét annak az államnak, amelynek polgárai vagyunk, ha mindjárt más fajhoz is tartozunk. A haza szent legyen minden polgár előtt és a hazáért minden polgár életét, vagyonát kell, hogy feláldozza. A régi tradíciók azt igazolják, hogy a honszeretet a legesodálatosabb emberi erény és ezzel az erénnyel a haza minden polgárának birnia kell. Ugyanoly mértékben, ahogy a fajnkat szeretjük, ugyanugy kell rajongani a hazánk nyelvéért, függetlenségéért, szabadságáért és gazdasági jólétünkért.

Az igazgató lendületes beszéde mély hatást keltett a jelenlévőkre. Ezután a növendékek és a tanári kar a tanterembe vonult vissza és a tanárok megismertették a növendékekkel az órarendet. Jelentették már, hogy a magyar nyelven és irodalmon kívül a történelmet, az alkotmánytant és a földrajzot magyar nyelven fogják ez évben először tanítani. Az még nincs megállapítva, hogy a történelmet, a földrajzot és az alkotmánytant kik fogják előadni. Értesülésünk szerint a miniszteri biztos különösen a 3 tantárgy előadására helyez rendkívüli súlyt.

A villanytársulat részvényei az aradi piacon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Lapunk vasárnapi vezércikke érdekes gazdasági eseményt vetett felszínre. A villanytársulat Aradon piacra kerülő részvényei iránt városszerte élénk érdeklődés mutatkozik s már a tegnapi és a mai nap folyamán kisebb-nagyobb tájékozottsággal széles körben pertraktáltak a villanytársulat papírjainak jellegét. Illetékes helyről szerzett információink alapján erre vonatkozólag a következőket közölhetjük:

A társulatnak koncessziója több, mint harminc évig tart még. Ha időközben a város a vállalatot megváltani kívánná, úgy ez a részvények igen előnyös megváltási árát eredményezné, tekintettel az ipari berendezések mai és előreláthatólag jövődöbeli magas értékére.

A társulat mérlegében látható jelentékeny tartalékolások mellett, az utóbbi években a részvény 12 koronát, tehát 6 százalékot hozott. A villamos áramszolgáltatás és az installációs üzlet folytonos fejlődése belátható időkre megfelelő jövedelmességét biztosít még akkor is, ha úgy, mint most a háborús évek alatt történik, az anyag, munkaerő drágasága és egyéb körülmények folytán, átmenetileg megcsappanna is a vállalat jövedelme.

A villanytársulat azzal, hogy papírjainak egy részét Aradon helyezi el, nem kíván nyereszkes üzletet kötni, inkább arra helyez súlyt, hogy részvénye tökebefektetés céljából keresett papír legyen. Éppen ezért értesülésünk szerint a társulat 230 - 240 koronás áron bocsátja forgalomba részvényeit, amely ár 5 százalékos kamatoztatást jelent az eddigi osztalék mellett is.

A villamos áramot szolgáltató vállalatoknak kihatása a városok ipari fejlesztésére közismert gazdasági tény. A jövőre nézve pedig ez a kihatás még tetemesen növekedni fog, mert a széndrágaság és a termelési ne-

Intimitások a pápáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Európa legnépszerűbb férfi kétsésklvit XV. Benedek pápa. Katolikusok és más vallásnak híve látják a megváltót. Tőle vár mindent a békére áhító emberiség. A legerősebb emberek egyike és épen róla tudunk legkevesebbet. Mexválasztása a háboru elején történt s mint teljesen ismeretlen ember került a magas polcra. Csúpan annyit tudunk róla, hogy megválasztása előtt Bologna érseke volt s hogy arisztokrata olasz családból származik. Családi neve Della Chiesa gróf.

Fővárosi tudósítónk felkereste R. P. Bonaventura szervitarendi pátert, aki tíz évvel ezelőtt még Bolognában élt, abban az időben, amikor Benedek pápa bolognai érsek lett. Bonaventura páter gyakran együtt volt a mostani pápával. Azóta a páter elszármazott Magyarországra. Budapestre került a szerviták itteni kolóniájába, teljesen magyarrá lett, megtanulta nyelvünket és megszerette kulturánkat. Tudósítónk előtt a nagyműveltségű pap a következő jellemzést adta a pápáról:

Della Chiesa gróf, a mai XV. Benedek pápa Bolognában Zvanepa érsek utódja volt. Zvanepa nagyon népszerű, liberális férfi volt, akinek főcélja az volt, hogy az egyház és a politikai hatóságok közötti surlódásokat elsimítsa. A fiatal Della Chiesa gróftól eleinte bizalmatlansággal fogadták, mert gondosan kerülte a politikai ható-

ságokkal az érintkezést és nem nyilvánította ki érzelmeit. Különben is zárkózottan élt. Az utcanépies ünnepek alkalmával egyáltalán a nyilvánosság előtt nagyon ritkán mutatkozott. Alsórendű papsága előtt szerette elmondani véleményeit. Különben rokonszenves, melegen érző egyházfőjedelem volt, akit nagyon érdekelték a papság viszonyai. Ő maga azonban semmiféle irányban nem foglalt állást.

A bolognaiak tisztelettel vették körül, de nem lelkesedtek érte úgy, mint Zvanepáért, aki teljesen az ő emberük volt. Della Chiesa gróf sohasem járt szülőg, mint elődje, mindig hintón járt és rendszerint arisztokratákkal érintkezett. A bolognai érseknek szegények és nem engedhették meg maguknak azt a fényűzést, hogy drága fogatokat tartassanak. Della Chiesa grófnak nem voltak papái, csak köcsijai s ha sétára ment, mindig d'Herkolani hercegtől kért kölesön lovakat. A szerviták bolognai rendházában gyakran megfordult, nagyon szerette a tanult, művelt atyákat, akikkel ebéd alatt filozófiai, de főként teológiai kérdésekről beszélgetett. Főcíme azonban a politika volt. Diplomáciai kérdésekben már akkoriban nagy jártasságot árult el, de sohasem vallott színt. Kiváló mestere volt a szónak és művésze annak, hogy mindenről beszéljen annélkül, hogy véleményét elárulja volna.

A pápa kistermetű, sovány ember aszkéta arccal, amelynek azonban arisztokrata jellege van. Homlokán féltlenül mély ránc húzódik. Állandóan nagy, kerék pápaszemet visel. Sze-

mélyében nagyon sok a kellem, de a zárkózottság mindig meglátszik rajta. A szerviták akkori provinciális, nagy tudású, élénk szemű férfi gyakran megkísérelte, hogy az érsekkel együtt kezdjen, de az egyházfőjedelem mindig kitért a vita elől.

Akkoriban sok szó esett a katolikus szellemű világi sajtóról, amely a római szentszékétől függetlenül modernebb katolikus közvéleményt akart teremteni. A római konzisztórium megtiltotta híveinek, hogy ezeket a lapokat olvassák. A bolognaiak megkérdezték az érseket, hogy olvashatják-e a Bolognában megjelenő Avenir d'Italia című lapot? Az érsek így felelt: „Nem tudom, hogy szabad-e olvasni a lapot. De azt hiszem, mindenki elolvashatja, mert egy kis politika senkinek sem ártthat.”

Az érsek erőssége politikai és jogi tudása volt. Ebben elismert tekintély. A római nemes ifjak intézetében végezte középiskoláit, azután akadémiai és jogi tanulmányait.

Hogy milyen volt akkoriban a világnézet? Ennek pontos megállapítása nagyon bajos. Arisztokratikus és szocialisztikus egyszerre, mert nagybecsüli a születési előjogokat annélkül, hogy a demokratikus intézmények ellensége lett volna. Nem küzdő természet. Inkább a békés, diplomatikus megegyezések embere és ezenkívül renkívül óvatos.

Nagyon valószínű, hogy mielőtt megkezdte békeakcióját, előzőleg alaposan informáltatta magát lérvének esetleges következményei felől.

Luze kapitány vérlázító bünei.

(Bécsi tudósítónktól.)

Az öngyilkossá lett és lefokozásra ítélt Luze Antal tüzérkapitány rendkívül érdekes és sajátságos büniügye, a miyennel a nyilvánosság még sohasem foglalkozott, nagy igazságomban tartja az osztrák fővárost, ahol a századost az előkelő körökben igen jól ismerték. A cenzura nem engedett eddig semmit sem közölni erről a nem mindennapi esetről, azonban miután már az osztrák parlamentben is szóvá tették interpelláció alakjában, most jónak látta az ítéletet és annak indokolását a nyilvánosságra hozni. Az ítélet különben is a haditörvényszék nyilvános ülésében történt és bécsi tudósítónk a következőket jelenti róla:

A főtárgyalás elnöke *Hallér* vezérőrnagy volt, míg a tárgyalást *Lonszki* őrnagy hadbíró vezette.

Biolek tizedes szenvedései.

Luze kapitány — mondja az ítélet — 1914-ben mintegy hegyi dandár löszerparkjának parancsnoka vett részt a szerbiai háborúban. Szeptember 15-én este a vádlott *Biolek* János tizedesnek azt a parancsot adta, hogy állítsa helyre az összeköttetést az egészségügyi intézettel. *Biolek* eltávozott, hogy a parancsot végrehajtsa: rövid idő múlva azonban visszatért és jelentést hozott. A tanuvallomások nem egybehangzóak, azt illetőleg vajjon a tizedes a jelentést közvetlenül a vádlottaknak, vagy pedig *Smke* tüzermesternek tette-e meg és hogy mit jelentett. *Mołodobri* szakaszvezető, aki akkor érkezett a helyszínére, mikor a százados *Biolek*et leszidta, azt vallotta, hogy a tizedes jelentése úgy szólt, hogy őt *Nöhring* tábornok küldte vissza. *Honricsek* szakaszvezető vallomása szerint *Biolek* azt jelentette a tüzermesternek, hogy nem találja az egészségügyi intézetet és egy lámpát kért. A vádlott vallomása szerint *Biolek* azt jelentette neki: „Nem tudok eligazodni.” Az megállapítható, hogy a tizedes a százados parancsára eltávozott és a jelentéssel jött vissza. Erre a jelentésre a vádlott a kardjával a tizedest úgy vágta meg a karján, hogy *a vágás csontig hatolt*. A sérülést *Urbán* dr. főorvos kötözte be és megállapította, hogy az négy héten túl gyógyul. A vádlott beismerte a kardvágást, azzal védekezett, hogy azért tette ezt, mert az volt a biztos benyomása, hogy a tizedes egyáltalában nem távozott el és nem akarta a parancsot végrehajtani. Impressziója szerint *Biolek* gyávaságból nem teljesítette a parancsot és ezért ő erőszakkal akarta azt engedelmségre kényszeríteni. A vádlott meg sem kísérelte annak megállapítását, miért nem tudott a tizedes eligazodni és sem a tizedest, sem mást erre nézve meg sem kérdezett. A hadbíróság a bizonyítási eljárás következtében arra a meggyőződésre jutott, hogy *a tizedes teljesíteni akarta a százados parancsát*, el is távozott és a vádlottnak az a benyomása, hogy *Biolek* gyávaságból mulasztotta el a parancs teljesítését, hamis volt.

Lefokozás vizsgálat nélkül.

A vádlottnak csak kérdeznie kellett volna, de ezt nem tette meg, hanem benyomásai alapján keletkezett elhatározása szerint cselekedett és ez elégséges volt neki, hogy fegyverét használja. Ehhez azonban a szolgálati szabályzat nem ad neki jogot. A szabályzat 33-ik szá-

kasza szerint az, aki döntő pillanatban kifogásokat használ, vagy megtagadja az engedelmséget, végül pedig önkényesen távozik a harc helyéről, kivégzendő. Ezek egyike sem alkalmazható erre az esetre. A szolgálati szabályzat 659. paragrafusa szerint az előjáró az engedetlenül viselkedő, vagy szemtelen magaviseletet tanúsító alantasával szemben használhatja a fegyverét, hogy azt engedelmségre kényszerítse, de csak abban az esetben, ha más eszköz nem áll rendelkezésére. A szabályzat 647. paragrafusa szerint büntetést sosem szabad másképp alkalmazni, hacsak ki nem vizsgálta a váddá tett cselekményt és ki nem hallgatták a vádlottat. Ez itt mind nem történt meg.

— Megállapítást nyert ezek után, hogy a vádlott *Biolek*et, aki vele szemközt szolgálati viszonyban volt, — noha erre a szabályzat őt nem jogosította fel, — kardjával megvágta és testi sértést követett el. A hadbíróság az *ülési szándékot nem látta fennforgónak* és azt sem vette bebizonyítottak, hogy az erőszakosság következtében életveszedelem állott volna be. A hadbíróság ezért vádlott eme cselekményét mint a hivatalos hatalom túllépését tekintette és a büntető t. k. 289. paragrafusa első bekezdése és vele halmazatban a 431. paragrafusban körülírt súlyos testi sértés büntetében levőnek minősítette.

1914. szeptember 12-én a vádlott *Biolek* tizedessel a parancsok nemteljesítése miatt jegyzőkönyvet vett fel és másnap annélkül, hogy nyomozást indított volna, őt lefokozta. A hadbíróság ebben az eljárásban is a hivatalos hatalom túllépését látta.

Menetti kivégzése.

— 1914. november 27-én a vádlott egy bizottsággal a szerbiai harctéren rekvizíciót tartott. A parancsnoksága alatt álló csapat egy nap *járóóra* volt a tűzvonaltól. A bizottság, a táborból körülbelül kétszáz lépésnyire fekvő házba jutott el. Ebből a házból hirtelen kiszaladt egy katona, *Menetti* Rudolf tüzér. A vádlott azt kiáltotta a tüzér után: *Állj!* A tüzér nem állt meg rögtön. *Luze* kapitány utána szaladt, pisztolyt húzott, amire a tüzér megállt. A vádlott tüzelt, amikor már a tüzér állott, rálőtt, egy másik lövést is megkísérelt, de a fegyver csütörtököt mondott. Erre a vádlott megparancsolta, hogy a katonát vigyék el, *adják át Róth hadnagynak és kaszabolják le*. Ezt a parancsot végre is hajtották és *Menetti*t a táborban egy negyedóra múlva agyonlőtték.

— A vádlott azzal védekezett ebben az esetben, hogy *Menetti* az „állj” kiáltásra nem állott meg, hanem elszaladt és ezért ráakart ijeszteni egy lövéssel, továbbá hogy nem adott határozott parancsot arra, hogy kivégezzék. Különben is az volt a véleménye, hogy a tüzér engedelem nélkül hagyta el a táborát és abban a házban, amelyből kifutott, rabolt és fosztogatott. A hadbíróság a bizonyítási eljárás nyomán arról győződött meg, hogy *Luze* kapitány akkor lőtt rá a tüzérre, amikor az már megállt és nem csupán ijesztés céljából, végül pedig, hogy határozott parancsot adott, hogy vigyék el a katonát a táborba és ott kaszabolják le. Vajjon *Róth* hadnagy a parancs végrehajtásánál helyesen járt-e el, azt a hadbíróság vizsgálat tárgyává nem tehetette, de hogy a kapitánynak ezt a parancsát egy-kettőre végrehajtották, arra vezetendő vissza, hogy a vádlott, több tanúnak egybehangzó vallomása szerint, *a tisztet és legénységet annyira terrorizálta*

hézsek oda fogják kényszeríteni az ipartelepeket, hogy saját erőfejlesztő telepeiket becsúsztatva, a központi energia-termelő helyeket vegyék igénybe. Emu perspektíva, a tőkés érdeklődését méltán irányítja, tehát egy ilyen központi villamos telep papírjai felé, amelynek jövő fejlődését különösen előnyösen befolyásolja az a körülmény is, hogy hazánk legnagyobb villamosági concernjének, a Magyar Általános Hitelbank fennhatósága alatt álló, népies bankári nyelven „Trust”-nek hívott részvénytársaság alapítása. E vállalat létesítette és tartja üzemben az ország legnagyobb vidéki városaiban a villamos világítási társaságokat, a villamos közúti vasutakat és így szinte természetes, hogy a piacunkon levő telep fejlesztése és bővítése, adott kedvező körülmények között, sürgősen sorra fog kerülni.

Sziükséges tehát, hogy e társaság piacunkon mélyebb gyökeret verjen, aminek első előfeltétele, hogy a közönség részvényes és így az üzlet részese lehessen és ezen fontos körülményre való tekintettel, — amint értesülünk — az Aradi Első Takarékpénztár vállalta a részvények elhelyezése körül felmerülő bankári teendőket. Meggyőződésünk, hogy Arad város e legrégebb, előkelő intézete jelen akciójával is jó szolgálatot tesz a helyi piacnak és a város gazdasági fejlődésének.

Állásától felfüggesztett tanító.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hunyadvármegye közigazgatási bizottsága, mint dévai tudósítónk jelenti, szigorú, de példás és igazságos ítéletet hozott egy magyar gyűlölködő, a magyarság ellen izgató román tanító ügyében. A bizottság a tanítót felfüggesztette állásától és leiltotta államségélyét. De ezzel a tanító ügye még nem nyert végleges elintézet, mert a dévai kir. ügyészség vádiratot adott ki ellene és nemsokára a törvényszék előtt fog bünéért felelni.

A köteleességéről megfélemedezett tanító *Vojna* Miklós, aki a vojdeji görög keleti román iskolában tanított. A kir. ügyészség vádiratából az derül ki, hogy *Vojna* Miklós iskolájának 1915—16. tanév záróvizsgáján, amikor növendékei a magyar nyelvből semmit sem tudtak, a szülők jelenlétében ezeket mondotta:

— Adja isten, hogy jövőre ne legyen rá szükségetek!

Amikor a románok betörték Erdélybe, a tanító rábírta Vojdej község lakosait, hogy ne teljesítsék a hatóság rendelkezését, marhánkt ne hajtsák el, hanem rejtsek el a vojdeji havasokban.

Az ügyészség vádiratából kiderül, hogy a metropolita-választás előtt is izgatott a magyarság ellen. *Vojna* Miklós tanító a választás előtt a Mangra-párti világi képviselők megválasztása ellen a templomban és a templom előtt izgatott. Egy alkalommal az egybegyűlt falusiak előtt a templomban így izgatott.

— Ezek a magyar politika jelöltje. Ne engedjétek a magyar politikát magatok közé furakodni!

A tanító viselt dolgairól jelentést tettek a dévai ügyészségnek, amely vádiratot adott ki *Vojna* Miklós ellen. A vádiratot átadta Hunyadmegye alispánjához, aki a közigazgatási bizottsághoz tette a tanító ügyeit. A bizottság beigazolvatta *Vojna* tanító izgatását és ezért felfüggesztette állásától.

hogy senkinek sem volt bátorsága parancsaival szembeállni. Ha a vádlott arra hivatkozik, hogy igen szigorú parancsokat adtak ki fosztogatás és a tábor elhagyása ellen, ezzel szemben áll az, hogy Luze százados egyáltalában meg sem vizsgálta, hogy Menetti tüzér tényleg rabolt-e, vagy tényleg önkéntesen hagyta-e el a táborát? Már pedig ezt igen könnyen megtehette volna, mert csak be kellett volna mennie abba a házba, amely előtt állott és meg kellett volna kérdeznie, hogy mit csinált ott Menetti és meggyőződhetett volna, hogy a katonát ott vásárolt, de nem rabolt.

— A vádlott kijelentette, hogy semmit sem tett vizsgálat tárgyává és erre nem is volt oka, minthogy nem adta ki azt a parancsot, hogy a tüzért kaszabolják le. Ezt az adatot azonban a bizonyítékok megcáfolták. Azok a szigorú parancsok, amelyek rablások és a tábor önkényes elhagyása ellen adtak ki, állítólag nem alkalmazhatók a jelenlegi esetre, — mondja a hadbíró — mert mint bebizonyult, a vádlott csapatánál a kritikus időben a legszigorúbb fegyelem uralkodott és a csapat a mondott időben nagyon messze volt a tűzvonaltól.

— A katonai ügyészség álláspontjával szemben a hadbíró nem tette fel az ölési szándékot. Ehhez az szükséges, hogy az direkt az áldozat ellen irányuljon. Luze kapitány pedig cselekményének végrehajtásánál nem is gondolt az áldozatra, hanem cselekedete Menetti tüzér szolgálatsértése ellen irányult, amelyet ez vádlott véleménye szerint elkövetett. Mint parancsnok hatalmának teljes birtokában tudta magát, látta az alantasát, akiről azt hitte, hogy megsérti a szabályzatot és azt hitte, hogy közbe kell lépnie. Az bizonyos, hogy a közben gorombán megsértette büntető jogát és ezért ez az eset a hivatalos hatalom túllépésének minősítendő Btk. 289. §. második bekezdése szerint. Vádlott eljárása életveszedelembe hozta Menetti tüzért és annak halála is a vádlott cselekedetének következménye.

Prokopetz tüzér megölése.

— 1914. december 18-án az a löszerpark, amelynek Luze kapitány volt a parancsnoka, Szerbiában volt husz kilométernyire a tűzvonalától, menetelés közben. A menet közben Prokopetz Ede tüzér rumot ivott és egy kevéssé ittas lett. Viselkedése Magiancz szakaszvezető vallomása szerint csendes, vidám volt és csak dülöngése okoztak a környezetnél kissé feltűnést. A vádlott hirtelen megjelent Prokopetz közelében, megfigyelte őt és megkérdezte, ittas-e, amire a tüzér azt felelte, hogy igen. A százados megparancsolta Köblenczer zászlósnak, hogy verje meg a kardjával a tüzért. Majd maga odalovagolt Prokopetzhez, fejbévágta őt a kardjával, úgy, hogy azt a vér elborította. A tüzér a sérülés ellenére is folytatta a marsot. Néhány pillanat múlva Luze százados ismét odalovagolt Prokopetzhez, megparancsolta, hogy álljon meg. A tüzér megállt és tisztelget. Ekkor a százados revolvért húzott és szidalmak közben háromszor Prokopetz mellébe lőtt és mind a három golyó talált. Ezután megparancsolta egy zászlósnak és egy tüzérnek, hogy ássák el Prokopetzet. Mikor ezek látták, hogy Prokopetz még néhányszor vonaglik, kétszer rálöttek és elhantolták.

— A vádlott azzal védekezik, hogy Prokopetz őt a mars megkezdésekor kigunyolta és ezért parancsolta meg neki, hogy hozzá jöjjön, ezt a parancsot azonban nem teljesítette, hanem szidalmazta őt. Miután Prokopetzet a kardjával fejbévágta, ez őt tovább szidalmazta, sőt tetlegességre is vetemedett és leakarta őt

rántani a lováról. A hadbíró kijelenti, hogy ezt a védekezést a bizonyítási eljárás folyamán teljesen megcáfolták, különösen pedig Rudkovszky altiszt vallomás erősítette meg, már pedig ez állandóan Luze kapitány mellett lovagolt. A hadbíró ebben az esetben sem tette fel az ölési szándékot és ezt az esetet is a hivatalos hatalom túllépésének minősíti.

„Elesettek“.

— Luze kapitány büntetett el azért, hogy meghamisította a veszteségajstromokat és az igazolványi lapokat, amennyiben Menetti és Prokopetz nevét is olyképp vezetett be ezekbe, hogy azok „elesettek“. A katonai ügyészség a csalás büntetést látja fenforogni, mert közokirat hamisítás történt véleménye szerint, ami a katonai Btk. 502. és 504. §-aiba ütközik. A hadbíró nem látta bebizonyítottan az ártó szándékot és ezt a cselekményt csak mint a jelentési szabályzatok megsértését tekintette.

— Vádat emelt az ügyészség becsületsér-

tés büntette miatt is, melyet Luze kapitány által követett el, hogy szidalmazta a tisztet. Ebben is bűnsnek mondták ki, ellenben felmentette a bíróság a gyilkosság kísérletének vádjától, mert nem látta beigazoltnak, hogy a vádlott csakugyan parancsot adott volna arra, hogy Rjolek tizedest dobják egy mocsárba, minthogy nem tudta objektíven a tényállást kiayomozni.

— A vádlott beszámíthatóságának kérdésében a hadbíró arra a meggyőződésre jutott a törvényszéki hitesszakértők véleménye alapján, hogy Luze kapitány beszámítható, ám-bár az orvosok könnyen izguló, gyors haragu embernek mondják, de elme zavart, vagy beszámíthatóságának korlátozását egyes büncselekményeinek elkövetése idején kizártnak tartanak. A büntetés kiszabásánál a bíróság enyhítő körülménynek vette vádlott büntetlen előéletét, boismerését, könnyen izguló természetét, továbbá azt, hogy felettesei többször megdicsérték, viszont súlyosítónak találta eljárása brutalitását, továbbá a büncselekmények halmozatát.

Mit tartalmaz a választójogi törvényjavaslat?

(A nők is kapnak szavazójogot. — 3.700.000 új szavazó.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Az Aradi Közlöny fővárosi tudósítója hiteles helyről arról értesült, hogy már teljesen elkészült az új választójogi törvény, amely valószínűleg nagy izgalmakat fog kelteni parlamentben. Az új törvénytervezet mostani szövegével sem a munkapártot, sem pedig a szélső radikális irány híveit nem fogja kielégíteni, mert lényegesen több van benne, mint amennyit a munkapárt akceptálhat, de viszont nincsen benne az általános titkos egyenlő választójog.

Az új törvény három millióhétsházazézerrel szaporítja a magyarországi választók számát. Választói jogot kapnak a 24-ik életévüket betöltött írni és olvasni tudó polgárok. Mindazok, akik ugynevezett Károly-keresztet hordanak, tehát akik az első tűzvonalban teljesítettek szolgálatot, korra való tekintet nélkül megkapják a választói jogot. A katonai szolgálatot teljesített egyének akkor is kapnak választói jogot, ha nem érik el 24-ik életévüket, de igazolják írni olvasni tudásukat.

A törvény legszenzációsabb pontja az, hogy szavazó jogot ad azoknak a nőknek is, akik betöltötték 20-ik életévüket és legalább négy polgári iskolát végeztek.

A Wekerle kormány állítólag tárgyalásokat folytat a munkapárttal oly irányban, hogy a volt kormánypárt ne emeljen túlságosan erős korlátokat a választói törvény elős akkor a minisztérium hajlandó még e törvénytervezetből némi engedelményeket adni. Amennyiben sikerül Wekerlének ilyen megállapodásra jutni a munkapárttal, akkor a munkapárt segítségével a későbbi kormányzás is lehetséges lesz és a Wekerle kabinet a munkapártból kiválasztandó néhány taggal frissül fel. Wekerle ugyanis számít arra, hogy azok a pártok, amelyek ma a kormányt támogatják, a választójog miatt erős ellensékké mennek és ez esetben pártbíveik kénytelenek lesznek a kormányból kiválni s ezek helyére kerülnek a munkapárti kormánytagok.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi heti műsor.

Kedden: **A vasgyáros.**

Szerda: **Névtelen asszony.**

Csütörtök: **Rigoletto**, opera, Kertész Vilmos felléptével.

Péntek: **Rigoletto**, opéra, Kertész Vilmos felléptével.

Szombaton délután 3¹/₂ órakor **Ifjusági és népies előadás: Kárpáthy Zoltán.**

Este 7¹/₂ órakor rendes helyárrakkal: **Rigoletto**, opera, Kertész Vilmos felléptével.

* **A színházi iroda hírel.** Kertész Vilmos a buda-temesvári színház kiváló énekművésze csütörtöktől három estén vendégszerepel Verdi

Rigoletto-jában, melyet most teljesen új bemutással mutat be a társulat. A címszerepet Róna énekl. Gilda: Z. Váradi Margit lesz. Sparafucill: Polgár Sándor, a többi szerepek a társulat elsőrendű tagjai között oszlanak meg. A Rigoletto egymásután három estén marad műsoron. A **Névtelen asszony.** A múlt év szenzációs sikert aratott színjáték holnap szerdán kerül először színpadra az idén ugyanabban a kitünő szereposztásban, mint a bemutatónál volt. Új szereplő lesz Forgács és R. Tóth József. **Ifjusági és népies előadások.** A legközelebbi ifjusági előadást szombaton délután 3 és fél órakor tartja a társulat, mely alkalommal Jókai híres Kárpáthy Zoltán című darabja kerül előadásra a már ösmert elsőrangú szereposztásban. **Ritókészületen:** Dada, a Nemzeti Színház újdonsága. Márvány menyasszony operett újdonság, mindegyikből állandóan folynak a próbák.

Hadik János gróf

az ipari munkások elemezéséről.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Egy hírlapíró felkereste Hadik János gróf közéleti minisztert és kérdést intézett hozzá, hogy miként áll az ipari munkások elemezésének különös fontosságú kérdése. A miniszter a következőket mondotta:

— Gondoskodom arról, hogy a Közéleti hivatalban külön osztály létesüljön, amely az ipari munkásság elemezését gondozza.

— A nagyobb ipari vállalatokkal szemben továbbra is fenntartom a közvetlen ellátás rendszerét. Rendeletben hívtam fel a törvényhatóságokat arra, hogy a területükön levő fontosabb ipari vállalatok munkásságának ellátására megfelelő tervet készítsenek. Alapul azt vettem, hogy a vállalatok, vagy tömörüljenek közös tervezetbe, vagy pedig ha munkaslétszámuk indokoltá tenné, a törvényhatóság lássa el őket közvetlenül a szükséges címekkel. Ezek a munkások most vannak folyamatban s remélem, hogy ez uton a multhoz képest sokkal tervszerűbben tudunk gondoskodni a munkások elemezéséről.

— Ami az egyes fontosabb elemicikket illeti, elsősorban gondoskodtam a munkások lisztzükségletének fedezéséről. Azt hiszem, e tekintetben aligha lehet ok panaszra. Számolni kell az adott viszonyokkal és külön azzal, hogy egyik-másik cikkben hiány van. Ez idő szerint a legnagyobb nehézségek jelentkeznek a lakosság zsirral való ellátásánál. Bármilyen szűkösek is a készletek, megtörtént részemről a gondoskodás, hogy az átmeneti idő alatt, amíg a most hízalásban levő sertések forgalomba kerülnek, a munkások zsirral való ellátását, — különösen margarin felhasználásával — ha szűkösen is, de biztosítsuk.

— Most vannak folyamatban azok az intézkedések, amelyek a munkások burgonya-ellátását szolgálják. Minthogy hüvelyesekben igen gyenge a termés, gondoskodni fogok arról, hogy a hiány egyéb uton, árpagyöngy, köleskása, tengeridara stb. felhasználásával pótolassék. A zöldségtermés az üni általában gyöngye, főként káposztában van nagy hiány, azért intézkedtem, hogy megfelelő mennyiségű répát savanyítsanak s a munkásoknak szokásos káposztaszükséglete ilyen módon fedeztessék.

Hadik János gróf ezzel a kijelentéssel fejezte be közléseit:

— Teljes tudatában vagyok annak, milyen fontos szerepet tölt be az ipari munkásság a mai nehéz időkben és éppen ezért, bármilyen nehézségekkel is kelljen megküzdeni, szándékomban van megtenni mindent, hogy a munkásság ellátása zavartalan legyen és a munkások fennakadás nélkül folytathassák munkájukat.

TANÚGY.

(—) A Nők Szabad Liceumának első előadás sorozata november 5-én kezdődik és karácsonyig tart. Hetenkint 8 előadás lesz, és pedig hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken este 5-től 7-ig, mindig két-két előadás. A részvételi díj 60 korona, tisztviselőknöknek 30 korona. Beiratkozás naponta 3-tól 4-ig, a fiú felvételi kereskedelmi iskolában, földszint balra, első ajtó.

H I R E K.

November 10-én ül össze az entente konferencia.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlin. A Nationalzeitung jelenti, hogy a Djen közlése szerint az ententének a hadicélok megállapítására hivatott konferenciáját végre teljesen előkészítették. A konferencia előreláthatóan november 10-én lesz Londonban. Orosz részről Terescsenkó és Cirelli, továbbá valószínűen Trubackoj herceg jelenik meg a tanácskozáson. A londoni konferencián kísérletet tesznek arra, hogy a központi hatalmak békeprogramját, amennyire akkor ismerni fogják, az orosz demokrácia békeprogramját, Wilson programját, továbbá Franciaország és Olaszország hadicéljait olyan egységes alapra gyurják, amelyen komoly tárgyalások indulhatnak meg a békekötés előkészítésére. Komoly vizsgálatnak vetik azután alá Londonban a központi hatalmak államférfiainak legutóbbi nyilatkozatait, abból a szempontból, tartalmaznak-e olyan megbízható kijelentéseket, amelyek a központi hatalmak őszinte és tartós békehajlandóságát bizonyítják?

A konferencián határoznak véglegesen a pápa békejavaslatáról is.

Kerenszki lapja hangsúlyozza, hogy Oroszország a konferencián minden eszközzel sikra száll a gyors és általános béke érdekében.

Ez idő szerint az entente-államok kormányai között tárgyalások folynak az elzász-lotharingiai kérdésről.

— A király a frontra utazott. Bécsből jelentik: Ofelsége tegnap a frontra utazott. A szokásos katonai kíséretén kívül vele van Arz Artur báró vezérkari főnök, Glas vezérkari százados, Kramon porosz vezérőrnagy, német katonai meghatalmazott.

— A német császár a török fővárosban. Konstantinápolyból jelentik: A főváros nagy előkészületeket tesz a német császár fogadására.

— A főispán utazása. Barabás Béla főispán holnap reggel Budapestre utazik, hogy Aradra költözését most már befejezze. A főispán csak november elsején tér vissza Aradra és így az október 24-én tartandó közgyűlésen nem ő, hanem Varjasz Lajos polgármester elnököl.

— Németország nem mond le Elzász-Lotharingiáról. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Buse báró államtitkár kijelentette, hogy Ribot francia miniszterelnöknek a francia kamara 12-iki ülésén tett az az állítása, hogy tárgyalást kezdhet Elzász-Lotharingira visszaadásáról, teljesen alaptalan. A kormány, bármely oldalról puhatolózta nála a béke lehetőségéről, mindenkor kijelentette minden kétséget kizáróan, hogy a német földnek és német területnek átengedése valamely idegen hatalomnak soha sem lehet a béketárgyalás alapja.

— Megvont utazási kedvezmény. Budapestről jelentik: Egyik fővárosi estilap arról értesül, hogy a kereskedelmi miniszter meg akarja vonni a sport szövetségektől és egyesületektől a féláru utazási kedvezményt és hogy az erre vonatkozó rendelet már el is készült. A kormány ezzel súlyos csapást mér a szépen fejlődő magyar sport életre, amelyért a társadalom oly sokat áldozott.

— Mérnöki áthelyezés. A kereskedelemügyi miniszter Bartos Jenő kir. mérnököt Szegedről Aradra áthelyezte s szolgáltatásra az itteni m. kir. államépítészeti hivatalhoz osztotta be.

— Katonai kiüntetések. A hivatalos lap közli, hogy a király négyesi Szepessy Gyula 33. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagynak a vaskoronarend 3. osztályát a hadiékítménnyel és a kardokkal díjmentesen adományozta. Ferencak Rezső 33. gyalogezredbeli századosnak a katonai érdemkereszt 3. osztályát a hadiékítménnyel és a kardokkal adományozta, a király Lenz Engelbert 33. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy és Dogász Zoltán 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy ugyanazok a katonai érdemkereszt 3. osztályát kapták a hadiékítménnyel és a kardokkal. A kardok egyidejű adományozása mellett legfelső díszelés elismerésben részesült Várady, Albert 33. gyalogezredbeli tartalékos hadnagy.

— Házasságok. Pollák Károly tüzérhadnagy, aki az aradi Retablierungsstationhoz van szolgáltatásra beosztva, tegnap kötött házasságot Halász Lillivel, Halász Jenő Acsév. teleülési leányával.

Weisz Fülöp és neje született Engel Antónia, tudatják, hogy leányuk Adolfiné, Gergely István urral, a soproni takarékpénztár igazgatójával, folyó hó 14-én egybekelt.

— Kíntetés. Holzinger Józsefet, a Máv. aradi üzletvezetőségének katonai előadóját a német császár a II. osztályú vaskereszttel tüntette ki.

— Aradi hősök aradi hősök özvegyeinek. Az Aradi Közlöny augusztus 7-én Aradi hősök — az aradi hősök özvegyeinek cím alatt megírta, hogy a háziezred egyik menetszázada 500 koronát küldött a hősök özvegyeinek támogatására. Most illetékes helyen úgy határoztak, hogy az összeget hasonló rendeltetéssel a háziezred rokkant-alapjához esatolták.

— Elhalasztott iskolaszéki ülés. Az aradi iskolaszék tagjait ma délután négy órára ülésre hívták össze, melyet azonban, miután az nem volt határozatképes, csütörtökre áthasztották. Az iskolaszéki ülés legfontosabb tárgya a polgári leányiskola igazgatónői állásának betöltése lesz, mely Simon Karolin igazgatónői állás betöltésére Kovács Vince kulturatanácsos Steinitzer Jenny tanárnőt hozza javaslatba.

— Diplomatak hajója. Luganóból jelentik: A svájci lapoknak jelentik Newyorkból: Az Oronic nevű németalföldi gőzös nagyszámu osztrák-magyar és német diplomatával befutott a Csendes-Óceán egyik kikötőjébe. A helyi hatóságok vezetői a hajóra mentek, amelyről senki sem szállhatott ki. A hatóságok mindenféle felvilágosításokat megtagadtak.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefontelegram.

Angol propaganda a békéért.

Genf. A francia miniszter a kamara egyik legutóbbi ülésén kijelentette, hogy az entente csak a jövő tavasszal lesz annyira, hogy a katonai döntést előidézheti. Csakis akkor lesz abban a helyzetben Franciaország, hogy feltételeit konkrét formában megteheti.

Zürich. Londonból jelentik, hogy a Daily News propagandát kezdeményez, hogy Franciaország mondjon le Elzász Lofaringáról és ezzel tegye lehetővé a béketárgyalások megkezdését.

Athén. Sarrail tábornokot kinevezték a görög hadsereg főparancsnok helyettesévé. Sarrail Athénbe érkezett. Athén és a tengerparti területek felett kihirdették az ostromállapotot.

Amsterdam. Pétervári jelentések szerint az Ösel és a Dagó szigetek megszállásáról

— **Lopott a tanító ur.** Hétfőn délután a csabai vasúttal egy fiatal ember érkezett az orosházi vasúti vendéglőbe és szobát nyitított magának. A bejelentő lapon Hantos Béla sofronyai tanítónak nevezte magát, majd vasóra után szobájába tért. A vendéglős azt a szobát nyitatta ki jó megjelenésű vendége részére, melyben két szekrény is volt, tele értékes holmikkal. A vendégben vágyat ébresztett a két bezárt szekrény s amikor a házbeliek nyugvóra tértek s a házban és a vendéglőben minden elesenededett, hozzálátott a szekrények feltöréséhez, ami nem került nagy munkájába. A szekrényekből aztán kiszedte a mai világban különösen értékes dolgokat, s három ahroszba göngyölve a reggeli vonattal Hódmezővásárhelyre utazott. Elvitt két férfi télikabátot, két felöltőt, három rend férfi ruhát, hat pár cipőt, többféle fehérneműt és egy női kabátot, aminek értéke 4840 korona. A károsult csak jóval a vonat indulása után vette észre a hiányokat s az esetet azonnal jelentette a csendőrségnek. A csendőrség táviratban hívta fel a hódmezővásárhelyi csendőrség figyelmét, onnan azonban pozitív eredmény nem érkezett. Az állítólagos tanítónak nyoma veszett.

— **Halálozás.** Tekintélyes aradi polgár távozott az élők sorából. Kaltenhuber József kéményseprő-mester tegnap este 62 éves korában rövid szenvedés után meghalt. A temetés holnap délután 4 órakor lesz a Rákóczy-utca 8. számú házból. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja.

Súlyos csapás érte Goldschmidt Sándor aradi bankár családját. Sógora bercei Jónas Dezső pazybirtokos Gyulafehérvárott 34 éves korában elhunyt.

— **Öngyilkosság.** Ma délelőtt Dömötör Bertalan mérnök telefonon jelentette a rendőrségnek, hogy szobaleánya Bodnár Erzsébet öngyilkosságot követett el. A leány este lefekvés előtt, szobájában lévő gázesapot kinyitotta és a gázesap elé feküdt. Reggel hét órakor eszméletlenül állapotban találtak rá. A kórházba szállították, ahol délután mikor magához tért kihallgatták. Öngyilkosságát szerelmi bánatában követte el.

szóló hírek Péterváron nagy pánikot keltettek, miután attól félnek, hogy a németek legközelebb most már Pétervár ellen indítanak támadást a tengerpartról és a szárazföld felől. A Keleti Tengeri flotta ellenállására nem számítanak, mert a flotta néhány nap előtt mielőbbi béke megteremtése mellett foglalt állást.

Budapest. Az országgyűlési néppárti ma este értekezletet tartott, melyen a politikai helyzetről folytatott megbeszélések során a párt foglalkozott azokkal a hírlapi cikkekkel, amelyek a miniszteri változással kapcsolatban a néppártot is felsorolták azok között, akik állítólag személyi intrikákat szőnek. A párt megállapítja, hogy ez tőle teljesen távol áll. A párt tagjai közül senki semmiféle formában nem nyújtott alapot ilyen feltevésekre és imputációkra.

— **És tragédia a korzón.** A fényes korzóról már csak avult novellák beszélnek, amióta gáz és villanymizériák dühök fel az életünket... A korzó sötétjében ma már csak nő szemek, no meg a hadbutonok csillognak. A sötét jobban is illik azokhoz a bonaplays tragédiákhöz, amelyek néha megcsesznek a korzó árnyékában. Egy fiatal, urasan öltözött lány hadad a korzón. Egyszerre elétoppan egy asszony, arca másszer is csunya lehet, most még jobban elesütötte az indulat. Izgatott szövege:

— Vigyázzon a kisasszony, mert megjárja ha én rólam rosszakat mond.

A lány riadtan védekezik.

— Nem mondtam én semmit, csupán azt akarom, hogy adja vissza az apámat. Én, a testvérem, meg az anyám várjuk.

Az asszony még mérgeesebb, mert látja, hogy félnek tőle. Neki megy a lánynak, szidja, szapulja, már meg is akarja ütni. A lány félve keres védelmet. Ijedt tekintetét könyörögve fordítja egy férfi felé, aki némán nézi a jelenetet. A férfi nem mozdul. Idegenek mentik ki a dühödtt asszony kezeiből. Persze csöndület támad s a nő és az embere elmennek. A lány sirva, szomorúan szól a férfi után: *édes apám!*

— **Leesett a vonatról.** Apatelekről telefonálta tudósítónk: Halálos végű szerencsétlenség történt ma délután Tornova és Apatelekek között. A két község között folyó Csiger-patak hídján délután áthaladt a 132. számú személyvonat. A hidon Kádár István 32. tüzérezredbeli közkatona kiesett a robogó vonatból. A katona oly szerencsétlenül esett ki, hogy a vonat kerekai alá zuhant, amelyek lenetszették a fejét. Kádár István szörnyen halt. Az esetről telefonon jelentést tettek az aradi kir. ügyészségnek, amely holnap száll ki a szerencsétlenség színhelyére.

— **Kenyérjegy a Vatikánban.** Berlinből jelentik azt a jellemző háborús hírt, hogy a pápa is bevezette az oiasz kenyérjegy-rendszert. A Vatikánban is megjelent tehát a népek kénytelen aszkézisének ez a bus papirdokumentuma, ez a szegények breviáriuma ott forog a biborosok kezében. A háború groteszk boszút árt a békés férfiakon, akik kövel dobták meg, kenyérjegygyel hajította vissza őket.

— **Adományok.** Gróf Breda Viktorné 10 kg. grizt, 20 kg. babot, 6 kg. mákot és 21 üveg paradicsomot; Weisz Mihályné pedig 2 fiú öltönyt juttatott a Növédelmi Hivatalba, részben a hivatal, részben pedig a felállítandó Napközi-Otthon céljára. Ezen nemességű adakozóknak hálás köszönetet mond a hivatal nevében Baross Boris ügyvezető alelnök.

VÁROS ÉS MEGYE

Szerződés. Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1917 évi október hó 24-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak 1. Polgármester havi jelentése. 2. Arad sz. kir. város főispánjának értesítése, hogy Pülpöc Lejos nyug. aradmegyei szolgabíró Arad sz. kir. város tb. rendőrfogalmazóvá kinevezte.

TÁRKASÁGOK.

(A bukott darab) Azon az estén történt, amelyre a „Feltékenység” bemutatója volt kifizetve. Az előadás elmaradt és a közönség esztelenül indult hazafelé. Két színpadi szerző ballagott hazafelé a Lipót-körúton. Szivart gyújtottak és szótlanul mentek egymás mellett.

— Ennek a darabnak azért mégis csak jó a helyzete, mint a bukott magyar daraboké. Szólalt meg végül egyikük a nyugati pályaudvar tájékán.

— Miért? — kérdezte a másik.

— Mert ezt a darabot csak az első estén nem adták, a bukott magyar darabot pedig még a második estén nem adják!

(Ahol unatkozni) Nem írják meg, hol történt. Vigjáték előadásán, — azt eláruljuk. Az első felvonás után egy ur az egyik páholyból kiszólt a páholyos asszonynak:

— Kérem, tegye ki a cipőmet az ajtó elé és költjön fel, ha vége lesz...

KÖZVIZSGÁK ÉS KÖZNEVELÉS

— **Rendelet a zsákok forgalmáról.** A hivatalos lap közli a kormány rendeletét a zsákok forgalmának szabályozásáról és a zsákbizottság kinevezéséről. A rendelet lényege az, hogy minden néven nevezendő új vagy régi zsák csak a zsákbizottság rendelkezése szerint használható fel. Az összes zsákok bejelentendők és zsákbizottsággal ellenőrzés alá kerülnek, csak olyan cések foglalkozhatnak a melyek már 1914. augusztus 1. napja előtt ilyen üzlettel iparszerűen foglalkoztak.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást ügyelemben nem veszi, büntetendő cselekményt követ el.

Heti betétek az Aradi Hitelbanknál.

Ugyanott osztálysorsjegyek nagy számválasztékban már kaphatók a m. kir. osztálysorsjáték első osztályára. Huzás 1917. nov. 10. és 12.

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaság, Salacz-u. 6. Telefon 462.

MOZGOKEPSZINHÁZ.

A Toprini nász. (Csermely Gyula regénye az Apollóban.) Zsufolt nézőtér előtt mutatta be ma este az Apolló-színház új műsorát, amely a filmpiac legkiválóbb ujdonságaiból van összeválogatva. A harcéri fölvételek, amelyek bevezetik a műsort, a legutóbbi frontesemények megkapó epizódjaiból állnak. Kiváló katonáink felkészülését látjuk, de egy-egy pillanatra a tűzvonalba is eljut lebilincseltek tekintetünk. Az új műsor slágere Csermely Gyula megrázó realizmussal megírt regénye, amelyet sok hozzáértéssel és művészi gazdagsággal dolgozott fel az Astra magyar filmgyár. Az érdekesítő regényes meseszöveg mindvégig fogva tartja a közönséget a legkiválóbb magyar mozsínészek játsszák. Az új műsor többi száma is elsőrangú. Ez a műsor még kedden megy.

Az U. hajó hőse a címe annak a szenzációs mozifilmnek, amelyet szerdán és csütörtökön mutat be az Apolló. A német tengeralattjárók hátor és eredményes harca elevenedik fel a filmen a szemünk előtt.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi október 16-án, kedden.

C. Bérlet.

C. Bérlet.

A vasgyáros.

Színml. 3 felvonásban.

Kezdeté este fél 8 órakor.

A szerkesztőségtől leiel:

STAUBER JÓZSEF.

Özv. Kaltenhuber Józsefné szül. Högye Gizella mint mélyensújtott hitves a maga, illetve leánya Paula férjezett Schmitzer Ferencné és veje Schmitzer Ferenc, ugyancsak unokái Schmitzer Erzsike, Alonka és Pauluska, valamint anyósa özv. Högye Imréné szül. Kiss Julianna, ugyancsak sógornője Högye Etelka mint a számos rokonság, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik, a felejthetetlen jó férj, hőnszeretett édesapja, após, nagypapa, vő, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

Kaltenhuber József

kéményseprő mesternek

f. évi okt. hó 14-én este fél 10 órakor, életének 62-ik boldog házasságának 10-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szentégek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászosan elhunyt. Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 16-án d. u. 4 órakor fogtak a Rákóczy-utca 8. sz. saját házából a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint a helybeli felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért f. évi október hó 22-én d. e. 8 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az ezek Urának bemutatattani.

Phenése oszlopos, drága emléke áldott legyen.

Arad, 1917. október hó 10-én.

Burger Jakab és neje, Lippert Béla és neje sógorai és unokatestvéréi.

Varga Imre első temetkezési intézete Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappali: 37. Ejjeli szolgálat: 738.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen és forrón szeretett drága jó férjem

Dr. Holz Antal

ujaradi orvos

elhalálózása alkalmával az engemet ért mérhetetlen súlyos csapás után nem feledkezhetem meg azon kötelességről, hogy mindazoknak, kik mélyesleges gyászomban vigasztaló szavakkal, részvétükkel és a ravatalra helyezett koszorúk és csokrok elhelyezése által sajnós szívem fájdalmát enyhíteni igyekeztek, ezúton legmélyebben érzett hálás köszönetemet kifejezni. Ujarad, 1917. október 15-én.

21

özv. Dr. Holz Antalné szül. Jochmann Antónia.

CSAK

RÁDIUM

SÓBORSZESZT

használjunk test és egészség-ápolásra.

Nagy üveg ára	K. 6.60
Közép üveg ára	K. 3.20
Kis üveg ára	K. 1.20

Gyártja:

A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok Szeszfiomító Részvénytársasága
Nagykanizsán. 4931

Ház és föld Amortisációs kölcsönt

adás-vételét közvetíték. Kérek eladás, megbízásokat, ajánlok megvételre magán- és bérházakat.

földre, házra, olosó feltételekkel 10-50 évi törlesztésre ajánlok: Nagyszombeni Földhivatalintézet képviselője.

Szücs F. Vilmos,
Arad, Karolina-utca 10. szám.

Földeladás.

Temesbökényen (Temesbuttyin, vasúti állomás Mezősomyi, vagy Gátalja, Temes megye) legközelebbi időn belül 294 hold elsőrendű szánt föld bírói árverésen el fog adatni. Közlelbbi felvilágosítást ad

Dr. Dobó Jenő ügyvéd, Lugos.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbőrt vakító fehérré varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztítatlanságot. Ara egy tégelynek 2.- K.

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes izü limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

Elvállal mindennemű szobafestő, szobakárpító, mázoló és cimfestő munkát, elsőrangú és modern ki-ítelben

CZEILER ISTVAN

A R A D, Weitzer János-utca 8. szám.

Apró hirdetések.

Ingtalan.

Jó termésk

200 holdas birtok Aradmegyében, gazdasági épületekkel, eladó. Bővebbet Birk Lajosnál, Tótkomlósi, Békésmegye. 7038

Eladó

a Kossuth-u. 21. számú ház, sütődével, villany- és vízvezetékkel. Értekezhetni ugyanott. 7041

Tökely-térhez közel fekvő

ház, elvezetés miatt eladó 3 szobás és 4 szobás lakással, villany-, vízvezeték- és kerttel. Értekezni Takács Lajos cipész, Tökely-tér 6. 7044

Eladó ház.

Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adómentes, szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 6140

Gál László-utca

8. sz. ház eladó. 7005

Ellátás.

Teljes ellátással

egy iskolás diákot felveszok. Weichelt Alfrédnél, Csernovits Péter-u. 25. 7034

Uri leány

hivatalnokú, teljes ellátást keres uri családnál, zongora és fúrdósza használatát. Afánlatokat kérek „Ellátás” jellegre a kiadóba. 7051

Gyógyászat.

Heha Vasas oltószere.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer márius fertőzések és minden infekcióból eredő meg-hetegedés ellen egy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 5.— kor. Heha gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Dr. Schajkovszky

lábizadás elleni szere. biztos, kipróbált hatástanulással szer, rögtön hat, ára 1 korona 50 fillér. Kapható Földes és Heha gyógyszerárban. 12

A drága vanilliat

teljesen pótolja a pomcsás zamatú Vanillion, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrárszoknak, vendéglőknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Heha gyógyszerár. 12

Kőm és viszketegecs

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

Nagymennyiségű

használt pléh pánt

eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Kézzel szedett uradalmi fajalma kapható.

Érdeklődni lehet: 6036

Körösvölgyi Pálinkarakatár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Irodistanó,

több évi gyakorlattal 7036

kerestetik

azonnali-belépésre. Magyar, német nyelvismeret, gyors- és gépirás szükséges. Sajátkezűleg irt afánlatok fizetési igény megjelölése mellett „Perfekt munkaerő” jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Tisztelettel értesitem Aradváros és Aradmegye n. é. közönségét hogy a Deák Ferenc-utca 29. szám alatt a volt Csizmadia-féle

vendéglőt

(a Balaton-kávész ház mellett) megnyitottam. Kitünő konyha. Abonensek elfogadtatnak. Tisztán kezelt italok.

Nagyrabecsült pártfogásért esedezik

Löfkovits Rózsika.

Ujságmaculatura ismét kapható kis és nagy mennyiségben.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

Az „Aradi Közlöny Vaspálya és Téglagyártó Részvénytársaság felszámolás alatt” felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy *tolyó évi rendes közgyűlésének határozata értelmében a részvényekre részvényenkint K 100.—, szóval egyszáz korona első visszafizetést eszközöl.* — A visszafizetést az Aradi Első Takarékpénztár Aradon és a Magyar Vasúti Forgalmi Részvénytársaság Budapesten (V., Sas-utca 1. sz.) teljesíti. A részvényesek sziveskedjenek részvényeiket a visszafizetés eszközlése végett a nevezett fizetési helyek egyikénél benyújtani.

Budapest, 1917. október hó.

7035

FOG. MOHR JEANNETTA
vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. n. II-ik em. egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem beteget, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fogasztás után.) Aranyhídak, aranykoronák, mindennemű kaucsuk fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement lémesek (plombák), mérsékelt díjazással mellett készíttetnek. Bácsos pártfogozatát kérve tisztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. a. 8—12-ig, d. u. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek. 401

Viszketegecsét,

sömör, rák leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti

„BARNA ZSIR”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti peccsés Dr. Flesch-felékörjünk. Próbátégely 1.60 k., nagy tégely 3.—k. Családi tégely 9.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárban, Andrassy-tér 22. 7151

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintőbacillust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintőszere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintőbacillus árai:

1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 12 K.

1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine”

vegyszertári laboratorium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám
Telefon 10—45. 501

Keresünk

mielőbbi belépésre felsőkereskedelmi iskolát végzett fiatal

segédkönyvelőt, vagy gyakornokot

Fizetési igényekkel ellátott pályázati kérvényeket kér a

6988

Tótkomlósi Takarékpénztár,
TÓTKOMLÓS.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes íze és jóságával fogva felülmulja az eddigi forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádehoz egy kávéscsészénél, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Viszont-elárulásoknak nagy árengedmény.** Képviselet:

Both József, Halm Domokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-u., Földes gyógyszerárál szemben. Ugyeljenk a Herskovits névre. 6187

Mindig jobb szüretre számíthat a szőlőjét kellő szakértelemmel kezelő gazda!

A szőlő- és borgazdaság körébe tartozó összes munkára alaposan megtanít a

„Borászati Lapok”

Birtokosaink nagyrésze továbbá ma teljesen tájékozatlan a szükséges gépek, eszközök, anyagok, de különösen **szőlővesszők és oltványok beszerzési forrásait** illetőleg. Mindezek adás-vételének gyors lebonyolítására legalkalmasabb a „Borászati Lapok”-ban való hirdetés. Mutatványszámot, valamint hirdetési tarifát megkeresésre azonnal küld a kiadóhivatal 6647

Budapest, IX., Üllői-ut 25., Köztelek.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden apró hirdetés ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 40 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szöveget előhúzással kell jelölni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 2 koronára.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmából fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

"Téli szünet"
Jellegre levél van a kiadóban. 7035

Prudencia.
Levelet vár ismert címre. G. 7056

Alkalmazást keres.

Intelligens,
rokkant, teljesen munkaképes állást, megfelelő bizalmi állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 7066

Egy 20 éves nő,
román, magános urhoz gazdaszónynak ajánkozik. Ajánlatok „Könyv” jellegre a kiadóba keretnek. 7029

Kereskedelmi
tanfolyamot végzett leány, gépirásban járatos, megfelelő állást keres. Ajánlatot „Szerény” jellegre kiadóba keretnek. 7054

Kereskedelmi érdeklődő
tett leány, ki gyors- és gépirásban is járatos, nagyobb vállalatokhoz ajánkozik. Cím a kiadóban. 7053

Egy fiatal,
jobb nő, háztartásba ajánkozik, vidékre is megy, esetleg puhatára, háztartásban teljes jártassággal bír. Cím a kiadóhivatalban. 7040

Fiatalkorú ifjúság,
állást keres. Krach János, S. apáryliget. 7031

Házvezetőnő.
Állást keres középkorú nő, tisztességes, idősebb urnál, esetleg plébániára, azonnali belépésre. Ajánlatokat „Tisztességes” jellegre a kiadóba. 6972

Alkalmazást nyer.

Intelligens
deutsches Fräulein mit Jahreszeugnis, wird zu 2 Klader seiert aufgenommen. Weininger, Apponyi-körut 8. 7028

Házvezetőnő
vagy leány, felvétetik Kniezer I. és Társánál, Dobó-u 1. 7048

Intelligens
deutsches Fräulein die ausschliesslich deutsch spricht und im Hauskatte bewandert ist, wird zu 2 kleine Mädchen aufgenommen. Adresse in der Administration. 7018

Lakást keres.

Korcsok
november elsejére modern bútorozott két szobás lakást, fűdőszoba, esetleg konyha használatával. Zöldhegyi Annus, színház. 7057

Külön bejárata
butorozott szobát, jobb esakánál keresek a belvárosban, hetente 2-3 napot veszem igénybe. Ajánlatok „Vidéki kereskedő” a kiadóhivatalban. 7030

Két-három
szobás lakás, mellékhelyiségekkel, az Andrássy-tér közelében, két személy részére kerestek. „Szép lakás” jelleg alatt a kiadóban. 6994

Gyermektelen
házaspárnál husár tiszt csinosa butorozott utcai fűdőszoba külön bejárata szobát keres lehetőleg előszoba és fűdőszoba használatával a vármegyeház közelében. Címeket a kiadóba kér. 7052

Vétel és eladás.

Készlet
jövdelemmel és jól berendezett mozi, ugyanott Dinamo 65 volt 50 amp. kapcsolóval, objektívok, filmek stb. stb., eladó. B-vebet tulajdonosnál. Tótkomlós, Békésmegye. 7039

Négy korok
kézi kocsit, eladó. Csiky Gergely-utca 16 szám. 7032

Két
önkéntes köpeny és egy önkéntes ruha, eladó. Cím a kiadóban. 7027

Divatruhák,
ősz és téli, 2, 3 és 5 koronáért, magyar szöveggel, kapható Kniezer I. és Társas könyvkereskedésében, Dobó-u 1. 7045

Egy belevagolt,
fiatal, szürke katonatiszti hátszló eladó. Meztelkinthető Csernovits Péter-utca 24. szám alatt. 7057

Eladó
egy pár 8 és fél éves muraközi herélt ló. Boros gazdaság, Honcaud. 6999

Válódi
Cubald méhkaos védjeggyel ellátott szervizek érkeztek Hajek Antai utóadóhoz. 7012

Háromlívás
elleni szer „Tikin” kapható egyedül Wajdits gyógyszer-tár-an, Fenc-ter. Kis úveg 1-90 kor., nagy úveg 8-50 kor. 2847

Ékefelek
gépszántáshoz felszerelve, készleten. Kovács Soma és Társas, gép- és műszaki áruk raktára, Arad. 7014

Korcsosny album.
Rózsavölgyi, Bárd és Nádor-féle 1918-ra előjegyzésben már kapható Deák-féle zenemű- és könyvkereskedésében, Forray-utca. Telefon 902. 4423

Központi aranybevéltő.
A legfinomabb arany 14 K-g, 18-as arany gramja 10 K-g, 18-os arany gramja 9 K-g, 14-es arany gramja 8 K-g. Szín-arany és aranypézeket a legmagasabb ártért vesznek Brandes órá- és ékszerész, József főherceg-ut 12. (Lutheranus-templom mellett.) 5518

Hegymagot
makói ériás, valamint petrosselyem és egyéb magvakat, ugyancsak edes nemis tommadnyvást, melyek csiraképeségért, fajtisztaságért: felelősséget vállalunk, legolcsóbb napi áron szállítunk. Foglalmat maximális, formát piaci áron adunk el. Aranyforgalmi Részvénytársaság, Makó. 6511

Ruhafestékek
házi használatra kiváló minőségben kaphatók Braun N. A. festékraktára és vegyszertár elárák gyárában, Arad, Boros Béni-tér 7. szám. Ismételtedők nagy árkedvezményben részeseülnek. 6601

Més,
150 kiló, eladó. Cím Ardelean Octavian, Nadav, (Aradn.) 6992

Különféle.

Nagy hadiárményes
15-20.000 koronával társat keresek. Biztos tőkebetektetés, nagy jövdelem. Társulás esetleg felmentéssel is járhat. Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal nyújt. 6995

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy utóadóban, Deák Ferenc-u., Barna Béni hirdetés és hirdetőadójában Zrínyi-u. és a Kosuth-utcai papírüzletben.

ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK.

Részvénykibocsájtási hirdetmény.

Intézetünk részvényeseinek 1917. évi október hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlése, igazgatóságunk javaslata folytán a társasági alaptőkének 13.125 drb., egyenkint 400.— korona névértékű új részvény kibocsájtása által 5.250.000.— koronáról 10.500.000.— koronára való fel-emelését határozta el, az alábbi módzatok alapján, mely részvénykibocsájtás után befolyó 6.362.500.— korona összegből 5.250.000.— kor. a részvénytőkéhez, 100.000.— korona a tisztviselő nyugdíjalaphoz — annak 400.000.— koronára leendő emelése céljából — s a kibocsájtási költségek levonása után fenmaradó összeg pedig az általános tartalékalapunkhoz csatolattik.

A közgyűlés a részvénykibocsájtási feltételeket a következőkben állapította meg:

1. Az intézet alaptőkéjét 5.250.000.— koronáról 10.500.000.— koronára felemeli, s ezen célból 13.125 drb., egyenkint 400.— korona n. é. új részvényt bocsájt ki.

2. A részvények kibocsájtási, illetve átvételi árfolyama 500.— koronában állapittatik meg.

3. Részvényjegyzési határidő: 1917. október 31.

4. A kibocsájtandó új részvényekre a jelenlegi részvényeseknek elővételi joguk van, mely elővételi jog legkésőbb 1917. október 31-ig gyakorlandó. Azon részvényesek, kik elővételi jogukat ezen időig nem gyakorolják, igényeiket elvesztik, s az ilykép szabaddá vált új részvények szabad kézből való értékesítésére az igazgatóság jogosított.

5. Minden bélyegzés végett bemutatandó egy régi részvény, vagy két részvényutalvány alapján egy új részvényre gyakorolható az elővételi jog. Egy részvényutalvány alapján egymagában elővételi jog nem gyakorolható.

6. A részvények, vagy részvényutalványok, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik, intézetünk központjában bemutatandók, s azon körülmény, hogy az elővételi jog érvényesített, a részvény, vagy részvényutalvány lebélyegzése által (Elővételi jog gyakorolva 1917.) állapittatik meg.

7. A befizetések részvényenkint a következő határidőkben teljesítendők:

1917. október 31-ig az elővételi jog gyakorlása alkalmával 250.— korona és 3 korona bélyegilleték,

1917. december 15-ig pedig 250.— korona.

A fizetésről ideiglenes elismervény állittatik ki. A részletbefizetések után, a befizetés napjától 1917. december hó 31-ig 5 százalék kamat fog megtérített. Minden késedelmes befizetés után 6 százalék késedelmi kamat fizetendő.

8. Valamennyi részlet és a bélyegilleték befizetése után, az ideiglenes elismervények új részvényekkel lesznek kicserélve az igazgatóság által meghirdetendő időben.

9. Az új részvények tulajdonsai 1918. január 1-től kezdve az üzleteredményben, valamint az alapszabályok szerint a részvényeseket megillető összes jogokban a régi részvényesekkel egyenlően részesednek.

Arad, 1917. október hó 8-án.

6431

Aradi Ipar- és Népbank
Szalay Károly, s. k. Hóhs, s. k.